

ZIMA | 2018

49,50 Kč | 2 € ČÍSLO

Listy

sociální práce

Informační a odborný časopis
(nejen) pro sociální pracovníky

16

Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky
Partnerem časopisu je Ministerstvo práce a sociálních věcí

ROČNÍK VI.

www.apsscr.cz
www.listysp.cz

Technologické inovace mění životy komunit

Vymyslet – vyrobit – prodat – vydělat. To je standardní model klasického startupu. Projekty se sociálním dopadem jdou ale ještě dál. Dokáží totiž ovlivnit život tisíců či dokonce milionů lidí.

V Česku mezi hlavní inkubátory a akceleračními programy se sociálním dopadem patří Laboratoř Nadace Vodafone – devítiměsíční program mentoringu, díky kterému můžete získat 150 000 Kč na svůj nápad. První ročník pod hlavičkou Evropského sociálního fondu už skončil, druhý právě startuje.

„Máme za sebou první relativně nelehký ročník Laboratoře Nadace Vodafone 2.0., ale výsledky, které vidíme po tom prvním roce, jsou velmi nadějně. Je tu spousta zajímavých nápadů a startupů, které fungují, mají svoje investory a první klienty,“ říká Adriana Dergam z Nadace Vodafone. Prvním cyklem prošlo celkem 13 týmů. Dva z nich mají MVP (minimal viable product), 4 jednájí s investorem a 2 už investory získaly. Jsou to cestovatelský průvodce pro neslyšící Deaf Travel a mobilní terapeut pro odvykání kouření AdiQuit.

„Díky Laboratoři Nadace Vodafone můžeme bořit komunikační a informační bariéry neslyšících při cestování,“ popi-

suje svůj projekt neslyšící podnikatel Jan Wirth. Deaf Travel je důkazem, že vlastní handicap může být pro rozjezd projektu výhodou, když si člověk uvědomí, co jeho komunitě chybí a vymyslí, jak by se to dalo změnit.

Adam Kulhánek z týmu AdiQuit sice nekouří. S kuřáky je ale díky své praxi adiktologa denně v kontaktu, a tak ví, proč se odvykání nedaří. Kuřáci se na cestu často vydávají nepřipraveni a navíc sami. Přesně to aplikace AdiQuit řeší. „Naše účast v Laboratoři Nadace Vodafone nakopla projekt AdiQuit v jeho rozjezdu. Náš tým měl možnost načerpat mnoho cenných informací, dostal rady z praxe zkušených mentorů a v neposlední řadě jsme také získali důležité kontakty na businessový svět,“ dodává Adam Kulhánek z AdiQuit.

Své osobní zkušenosti využil i tým ECHO složený mimo jiné i z policistů. Díky Laboratoři Nadace Vodafone se pustili do vývoje mobilní aplikace ECHO, která policejní databázi pohřešovaných

děti v ohrožení přenesla do mobilních telefonů napříč republikou. Víc očí víc vidí, a tak se zvýší šance na nalezení ztracených chlapců a dívek. „Laboratoř Nadace Vodafone nás propojila s množstvím velmi schopných mentorů, kteří realizaci projektu značně urychlili. V našem případě to byl vedoucí mentor Ondřej Staněk,“ vzpomíná Martin Kaiser, autor aplikace Echo.

Realizace skvělých nápadů dělá programu Laboratoř Nadace Vodafone tu nejlepší reklamu. Do druhého ročníku se hlásilo už 100 projektů, což je dvakrát víc než o rok dřív. Do realizace se pustí 38 z nich.

Pokud máte taky nápad, který by pomocí technologií pomohl zlepšit život určité komunitě, neváhejte se přihlásit.

**Laboratoř
Nadace Vodafone**

**Nadace
Vodafone
Česká republika**

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Laboratoř Nadace Vodafone bude v letech
2017 – 2020 spolufinancována
z Operačního programu Zaměstnanost.

Listy sociální práce

Čtvrtletník vydávaný
Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR

Vančurova 2904, 390 01 Tábor,
tel./fax: +420 381 213 332,
www.apssc.cz, www.listysp.cz,
IČO 604 458 31

- **Ročník:** VI.
- **Číslo:** 16 – ZIMA 2018
- **Cena:** 49,50, roční předplatné 199 Kč / 8 €
- **Vychází:** V Táboře 31. prosince 2018
(příští číslo vyjde v březnu 2019)
- **Redakce:**
Mgr. Veronika Hotová
e-mail: sefredaktor@apssc.cz
tel.: 607 056 221
- **Jazyková korektura:**
Mgr. Tamara Kajznerová a redakce
- **Redakční rada:**
Mgr. Veronika Hotová (šéfredaktorka);
PhDr. Radek Suda;
Mgr. Petr Hanuš;
doc. PhDr. Lenka Haburajová Ilavská, Ph.D.;
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA;
PhDr. Pavla Kodymová, Ph.D.;
Mgr. Andrea Faltysová, MBA;
Ing. Daniela Lusková, MPA;
Mgr. Michal Volák, DiS.;
PhDr. Melanie Zajacová;
Mgr. Petra Zdražilová;
Mgr. Petra Zimmelová, Ph.D.;
Mgr. David Pospíšil, DiS.
- **Grafické zpracování a tisk:**
RUDI, a. s.
Komenského 1839, 390 02 Tábor
- **Distribuce a objednávky:**
SEND Předplatné, s. r. o.
Ve Žlíbku 1800/77, hala A3
193 00 Praha 9 – Horní Počernice
www.send.cz
tel.: 225 985 225, 777 333 370
e-mail: send@send.cz
- **Objednávky a distribuce na Slovensku:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko
Tel.: 00421/2/67201931-33 predplatne
e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk
- **Příspěvky a inzerce:** Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny. Za obsah inzerce odpovídá zadavatel. Přebírání krátkých úryvků článků je možné pouze s uvedením názvu časopisu a článku, jména autora, čísla ročníku, vydání a strany. Přebírání celých článků či jejich částí přesahujících jeden odstavec je možné pouze s písemným svolením redakce.
- **Registrace:** MK ČR E 21365, ISSN 2336-2332

Z obsahu čísla:

- 4 Úvodníky
(Veronika Hotová, Michal Volák)
- 5 Adaptační proces na pobytovou službu u seniorů
(Zuzana Truhlářová)
- 7 Zkušenosti z cesty na Slovensko
(Markéta Vlková)
- 9 Pečovatelská služba jako jedna z variant pomoci seniorovi v domácím prostředí
(Renata Hejlová)
- 12 „Nechápu, jak kdo posuzuje zdravotní stav!“
(Monika Tvrzníková)
- 13 Program v režimu sociálně-právní ochrany dětí
(Zuzana Gheza, Adéla Schwarzová)
- 15 Aktuální otázky svéprávnosti a opatrovnictví
(Barbora Rittichová)
- 18 Kazuistika: Nakolik je klíčová role nadřazeného sociálních pracovníků?
(Melanie Zajacová)
- 20 Sociální pracovnice roku 2018 Helena Hingarová:
„Jsem přesvědčená, že když člověk dělá rád svou práci a má rád lidi, se kterými pracuje a respektuje je, vyzařuje to navenek i v maličkostech“
- 22 Zkusíme to opět a znovu
(Monika Havlíčková)
- 24 Informační servis

Editorial

Milí čtenáři, máme tu opět vánoční čas, který pro mnoho z nás symbolizuje čas setkávání se. Setkáváme se s rodinou, s přáteli, které jsme dlouho neviděli, ale setkáváme se i se svými kolegy v neformálním prostředí, nad vánočním punčem. Ano, mohli bychom si tak nějak tradičně povzdychnout nad tím, že jsou ale Vánoce čím dál komerčnější, že lidi akorát jedí a koukají na televizi, ale již nedodržují žádné vánoční tradice, a jaký to má tedy smysl, jestli se ono dotyčné „kouzlo Vánoc“ někam neztratilo... A já říkám, že neztratilo. Protože i když lidé možná pojmají Vánoce komerčněji, utrácejí spoustu peněz za věci, které v podstatě nepotřebují (například nejnovější typ chytrého telefonu) nebo věci, kvůli kterým se pak v průběhu roku setkávají ještě méně (opět nejnovější typ chytrého telefonu), něco se přece jen zlepšuje. Jsme celkově čím dál méně lhostejní k těm, kteří potřebují naši pomoc. V podzimních

měsících se to ukázalo na několika událostech. Jednou z nich byl rekordní výsledek Národní potravinové sbírky, jež se uskutečnila v listopadu. Shromáždilo se přes půl milionu porcí jídla a dalších 41 tun drogistického zboží! V úspěšném projektu Ježíškova vnučata, který pomáhá osamělým seniorům v pobytových zařízeních, je zase v tuto chvíli (k 11. 12.) splněno přes 14 tisíc přání a dalších více jak 5 tisíc splněno bude. A to ani nemluvíme o spoustě dalších projektů, které sice nejsou tak mediálně známé, ale pomáhají mnoha lidem v nesnázích. Zkrátka, já bych to tak černě neviděla. A tak přeji do nového roku nám všem, aby lidé nikdy nezačali být lhostejní k potřebám druhých. Dokud to tak je, jsem přesvědčená, že svět je nakonec v pořádku (i když měl, a vždy bude mít, „zadržele“).

Krásný nový rok!

Mgr. Veronika Hotová, šéfredaktorka

Úvodník

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, jakmile jsem zjistil, že na mě připadla zdánlivě snadná povinnost napsat úvodník Listů, položil jsem si otázku, jaké by mělo být jeho téma. Vzhledem k prosincovému termínu vydání tohoto čísla se automaticky nabízí vánoční přání a novoroční předsevzetí pro obor sociální práce. Na druhou stranu, kolik takových přání a předsevzetí se nám v tento čas dostane do rukou?

Navíc vnímám stále častěji u mě i mých nejbližších kolegů velké téma, které je v naší činnosti stále přítomné: Sociální pracovník v prostředí společenských změn a v prostředí obrovského množství někdy protichůdných informací. Sociální pracovník a sociální práce musí reagovat na probíhající změny ve společnosti, které se dějí bez ohledu na naše přání a představy. Od společenských změn, které na konci 20. století přinesl postmodernismus, definovaný polským sociologem Zygmuntem Baumanem, jsme se přenesli do období, kdy se ve veřejném prostoru stále častěji objevují pojmy jako „fake news“, sociální „bubliny“ nebo je současnost definována jako postfaktická doba. Sousloví post-truth, které označuje takové okolnosti, kdy na veřejné mínění mají větší vliv emoce než objektivní fakta, bylo vyhlášeno slovníkem Oxford Dictionary slovem roku 2016.

Ve společenském diskurzu se začala objevovat témata, která jsme možná ještě před pár lety nevnímali.

Nejen sociální pracovník se setkává s obrovským množstvím informací, které

různým způsobem utvářejí jeho představu o vnějším světě. Možná mnoho z nás v době, kdy jsme vstupovali do profese sociální práce, mělo představu o tom, jak svoji profesi chce vykonávat. A dnes si možná někteří z nás uvědomují, jak tyto naše původní představy byly konfrontovány a postupně formovány vnějšími okolnostmi.

V roce 2015 sdělovacím prostředkům začalo dominovat téma masové migrace, která v nás může vzbuzovat obavy a pocit nejistoty. V emocionálně nabitě diskuzi se však ztrácela skutečná fakta a jejich absence umně využila část naší politické reprezentace. Podobně se v nedávné době „podařilo“ uchopit téma společenské a školní inkluze sociálně a zdravotně znevýhodněných osob a dětí nebo téma tzv. zneužívání sociálních dávek či úlohy neziskových organizací ve společnosti. Najednou se inkluzivní přístup ve vzdělávání, proces deinstitucionalizace, pomoc sociálně znevýhodněným osobám nebo úloha neziskových organizací nemusí zdát tak samozřejmá, jako ještě před několika málo lety. A mnohdy lze v diskuzích nad podobnými tématy vnímat osobní emoce na úkor argumentů.

Na druhou stranu se setkáváme i s dalšími přístupy: Více se hovoří o změnách životního prostředí ve vztahu k migraci a chudobě. Do veřejného prostoru se dostávají i dosud spíše minoritní témata, jako je například bezdomovectví žen nebo vhodné formy psychiatrické péče. Kromě toho vznikají neformální nebo poloformální iniciativy, které si kladou za cíl poskytnout cílenou pomoc konkrétním osobám a cílovým skupinám. Neziskové

organizace každý rok hlásí zvýšení příspěvků od soukromých dárců.

Možná se tak jedná o snahu reagovat na pocity nejistoty a úzkosti pramenící ze složitosti doby, kdy volíme mezi upevněním svých hranic a snahou o udržení stávajícího stavu a mezi otevíráním se změnám a s tím spojenými riziky a nejistotou.

Sociální pracovník se sice může snažit od těchto vnějších vlivů odstránit, nebrat je v potaz a snažit se svou práci vykonávat v nejlepší souladu se svým svědomím nebo se standardy organizace, kde pracuje. Toto ale nelze činit donekonečna – jednou dojde i na něho. Současné hodnoty v sociální práci a její praxe jsou výsledkem společenského diskurzu a jako takové nejsou neměnné.

Na společenské změny a nejistotu můžeme reagovat dvojnásobným přístupem: Snahou o zachování statusu quo, nebo snahou o předvídání budoucího dění ve společnosti, budoucích sociálních problémů, které vzletně můžeme označit jako výzvy.

Kladu si otázku, zda je současný sociální pracovník připraven svoji práci neustále reflektovat a čelit problémům – výzvám, které pro něj byly v době jeho studia sociální práce nepředstavitelné. Zda je připraven orientovat se v množství informací, které na něj ze všech stran míří, a přizpůsobit tomu svoji profesionální činnost.

Dovolím si vyjádřit přání, aby Listy sociální práce podporovaly diskuzi sociálních pracovníků, a tím přispěly k hledání role a hodnot sociální práce v současné, možná poněkud nepřehledné, realitě dní.

Mgr. Michal Volák, DiS.

Adaptační proces na pobytovou službu u seniorů

Text: Zuzana Truhlářová,
Ústav sociální práce, Filozofická fakulta,
Univerzita Hradec Králové,
email: zuzana.truhlarova@uhk.cz

Tento článek upozorňuje na problematiku nutnosti zabývat se adaptačním procesem, kterým prochází senior při příchodu do pobytové sociální služby. Význam dobře zvládnutého adaptačního procesu uživatele je často bagatelizován. Tato stat' poukazuje na témata, která mohou ovlivnit přizpůsobení se seniora novému prostředí a životní změně.

Problematika dobře zvládnutého procesu adaptace u klientů pobytových služeb je velmi aktuální primárně u služeb, jejichž cílovými klienty jsou senioři. Při přijetí a následně individuální práci s novým uživatelem služby je nutné tento proces zohlednit a individuální plán práce s klientem nastavit tak, aby proces adaptace na pobytovou službu proběhl pozitivně s ohledem na psychický stav a vnímání klienta. Z těchto důvodů je třeba mít propracovaný systém práce se seniorem v době přijetí do pobytové služby. Jarošová (2006) stejně tak jako Klevetová (in Dvořáčková, 2012) uvádí pět vyrovnávacích strategií (strategických adaptačních modelů), kterými v roce 1966 vymezil Bromley přístupy jedinců k nastupujícímu stáří:

KONSTRUKTIVNÍ STRATEGIE

Člověk se dokáže dobře vyrovnat s omezením, které mu stáří přináší, je aktivní a jeho cíle jsou přiměřené. Nemá problém v navazování kontaktů, je optimistický. Je schopen akceptovat omezení, které mu stáří přináší, přizpůsobuje se změnám.

STRATEGIE ZÁVISLOSTI

Člověk v rámci této strategie je více pasivní, spoléhá se na pomoc druhých, brání se samostatnému rozhodování. Bývá pod vlivem partnera či dětí, nechává se jimi ovlivňovat – je závislý, a tím se stává ne-soběstačným.

STRATEGIE OBRANNÁ

Člověk odmítá přijmout změny, které přináší stáří, dokazuje svému okolí, že je soběstačný, a to formou přehnané aktivi-

ty, odmítá pomoc. Emočně se kontroluje, nechce nic měnit, nechce ztratit moc nad okolím.

STRATEGIE HOSTILITY

Projevuje se nepřátelstvím člověka vůči lidem a vůči všemu kolem něj. Hledá viníky, chce být litován, je agresivní, vyvolává konflikty a své okolí podezírá, nemá rád mladé lidi.

Změna, kterou je přijetí do pobytové služby domova pro seniory, je zátěžovou situací. Aby ji senior dobře zvládl a nedošlo u něj k negativnímu prožívání a ke ztrátě smyslu života, je třeba eliminovat rizika a zvládnout období adaptačního procesu, které je však u každého jinak dlouhé. Adaptační proces lze chápat jako období, ve kterém se uživatel seznamuje s novým sociálním prostředím a snaží se

Problematika dobře zvládnutého procesu adaptace u klientů pobytových služeb je velmi aktuální primárně u služeb, jejichž cílovými klienty jsou senioři.

STRATEGIE SEBENENÁVISTI

Člověk trpí pocitem osamělosti, obrací svoji nenávisť a zlobu proti sobě, je svým kritikem, často hovoří o smrti jako o vysvobození. Je pasivní, nechce nic dělat.

Pro adaptační proces u seniorů na pobytovou službu a identifikaci možných rizikových faktorů je důležité znát anebo poznat, kterou strategii přijal senior za vlastní. Strategie nemají vždy čistou podobu, ale mohou se překrývat. Vyjma konstruktivní strategie lze vidět ve všech ostatních strategiích možné riziko vedoucí k neúspěšné adaptaci.

Změny, které musí senioři zvládnout, rozděluje Venglářová (2007) do tří oblastí, které jsou pro přehlednost uvedeny v tabulce č. 1.

s nově vzniklou a psychicky náročnou situací vyrovnat. Dobu trvání adaptace seniora na pobytovou službu nelze přesně stanovit. Nejčastěji se uvádí rozmezí 3 až 6 měsíců, je to však individuální.

Klíčové je zjištění, do jaké míry jsou omezeny seniorovy možnosti a schopnosti v péči o sebe sama, v hospodaření s finančními prostředky, v kontaktu se společenským prostředím atd. *Rizikovým faktorem tedy může být plošně stejný přístup pracovníka k novým uživatelům a k nevyššímu si pasivity či depresivního postoje uživatele k danému způsobu života. Důležitou roli hraje v této fázi celý tým, který se o nového uživatele stará a prochází s ním adaptací. V této fázi nestačí s uživatelem jenom komunikovat, ale je třeba ho také pozorovat. Všimnout si, jak a s kým z týmu komunikuje, jak navazuje*

Tabulka 1 – Změny ve stáří (Venglářová, 2007, s. 12)

Tělesné změny	Psychické změny	Sociální změny
vzhled	zhoršení paměti	odchod do penze
úbytek svalové hmoty	obtížnější osvojování nového	změna životního rytmu
termoregulace	nedůvěřivost	stěhování
činnost smyslů	snížená sebedůvěra	ztráty blízkých lidí
degenerativní změny kloubů	sugestibilita	osamělost
kardiopulmonální změny	emoční labilita	finanční obtíže
trávicí systém (trávení, vyprazdňování)	změny vnímání	
vyučování moči (častější nucení)	zhoršení úsudku	
sexuální aktivity		

kontakt s ostatními uživateli, se svým spoluobčanem. Vnímat a konzultovat v týmu, jestli uživatelem udávaná potřeba podpory či pomoci odpovídá reálné situaci. Zda se zapojuje do činnosti v domově v rámci aktivizačních programů, zda zvládá vyřizování osobních záležitostí a v neposlední řadě, jak se cítí a zda ho navštěvuje rodina či přátelé. Tyto všechny informace se objevují v individuálním plánu. Truhlářová (2011) potvrzuje, že senior by měl být od samého začátku aktivním účastníkem při tvorbě plánu, v jehož koncepci by měly být zahrnuty tři základní úrovně (bio, psycho a sociální), které na člověka působí.

Možným rizikovým faktorem pro adaptační proces by se tak mohla stát neúčast uživatele při plánování služby nebo nezkušenost pracovníka, který s uživatelem plánuje a podsouvá mu to, co si myslí, že by bylo pro klienta dobré a co by mohl chtít (je tzv. hluchý k přáním a potřebám uživatele). „Než začneme u starého člověka pracovat, často si říkáme: „Dnes ráno u něj musím udělat tohle a pak támhleto...“ Místo abychom se sami sebe zeptali: „Co potřebuje paní Brožová dnes ráno?“ (Pichaud, Thareauová, 1998, s. 35). Další rizikové faktory mohou být v rámci adaptačního procesu a nastavování služby spojené s potřebami. Dvořáčková (2012) zmiňuje v souvislosti s vymezením potřeb seniorů koncept sociálního fungování. To lze charakterizovat jako proces, který je iniciován na základě interakcí mezi nároky jedince a prostředí, v němž jedinec žije. Z pohledu Navrátila (2000, in Dvořáčková, 2012) nastávají problémy v oblasti sociálního fungování tam, kde je porušena

Možným rizikovým faktorem pro adaptační proces by se tak mohla stát neúčast uživatele při plánování služby nebo nezkušenost pracovníka, který s uživatelem plánuje a podsouvá mu to, co si myslí, že by bylo pro klienta dobré a co by mohl chtít.

rovnováha mezi nároky prostředí a tím, jak je člověk schopen tyto nároky zvládat. I to může představovat rizikový faktor v rámci adaptačního procesu, protože senior v pobytové službě nedosahuje spokojenosti a pohody.

Zásadním rizikem pro adaptační proces je důvod vstupu seniora do pobytové služby. Dvořáčková (2012) zmiňuje fakt, že k přijetí do pobytové služby dochází často z důvodu snížení soběstačnosti staršího člověka natolik, že není schopen žít doma a pomoc rodiny je již nedostačující anebo chybí

úplně. Matoušek (1999) hovoří o tom, že mnohdy podlehne senior tlaku svých blízkých, kteří se o něj nemohou anebo nechťejí starat v domácím prostředí.

Pichaud, Thareauová (1998) fáze adaptace, tzv. nedobrovolný vstup do pobytové sociální služby rozděluje na:

Šok a popírání – pokud je člověk připraven na tak závažnou událost, jakou je vstup do domova důchodců, není šok tak velký, ví, co přijde, má pocit, že má věci ve svých rukou.

Senioři, kteří jsou schopni zvládnout adaptační proces, přizpůsobí se prostředí, mohou vnímat život v pobytovém zařízení jako pozitivum.

Protest, revolta, hněv – senior se zlobí na děti, na personál, na přátele, kteří ho přijdou do domova navštívit.

Smutek, truchlení, deprese – „Kdybych to byl věděl, nikdy bych sem (do domova) nenastoupil“, ztráta smyslu života, senioři jsou nešťastní, uzavírají se do sebe.

Přijetí a adaptace – smíření se se životem v pobytové službě.

Senioři, kteří jsou schopni zvládnout adaptační proces, přizpůsobí se prostředí, mohou vnímat život v pobytovém zařízení jako pozitivum. Pro některé dokonce odchod do pobytové služby představuje subjektivně a objektivně zvýšení kvality jejich života. Není to jen synonymum pro ztrátu. Naopak může přinést i něco pozitivního: získání nových sociálních kontaktů a vytvoření nového životního stereotypu. Ten může seniorovi zajistit uspokojení základních potřeb spojených s určitým fyzickým pohodlím, protože péči a pomoc zajišťují pracovníci domova. Tyto aspekty

pomohou vyrovnat se seniorům s pobytem v domově pro seniory a zajistit jim pocit bezpečí a domova.

Literatura:

- DVOŘÁČKOVÁ, D. *Kvalita života seniorů v domovech pro seniory*. Praha: Grada Publishing, 2012. 112 s. ISBN 978-80-247-4138-3.
- HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. 355 s. ISBN 978-80-87109-19-9.
- JAROŠOVÁ, D. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2006. 110 s. ISBN 80-7368-110-2.
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál 2007. 285 s. ISBN 978807362690.
- KLEVETOVÁ, D. *Potřeba jistoty a udržení sociální role a kontaktu s okolím*. *Sociální péče*. 2009, č. 3, s. 14–15. ISSN 1213-2330.
- MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. 570 s. ISBN 978-80-262-0366-7.
- MATOUŠEK, O. *Ústavní péče*. Praha: Slon, 1999. 158 str. ISBN 978-80-85850-76-5.
- MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013, 296 s. ISBN 978-80-247-4580-0.
- PETRUSEK, M.; et al. *Velký sociologický slovník*. Svazek 1, A–O. Praha: Karolinum, 1996, 747 s. ISBN 80-7184-164-11.
- PICHAUD, C., THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998. 160 s. ISBN 80-7178-184-3.
- TRUHLÁŘOVÁ, Z. *Pohled na proces adaptace seniorů na ústavní péči*. *Revue sociálních služeb*. 2011, roč. III, č. 2, s. 42–49. ISSN 1338-1075.
- VENGLÁŘOVÁ, M. *Problematické situace v péči o seniory*. Příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky. Praha: Grada Publishing, 2007. 96 s. ISBN 978-80-247-2170-5.
- ZACHAROVÁ, E.; ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ J. *Základy psychologie pro zdravotnické obory*. Praha: Grada Publishing, 2011. 288 s. ISBN 978-80-247-4062-1.

Tento článek byl napsán v rámci projektu MPSV „Život jako každý jiný“, který je spolufinancován z Evropského sociálního fondu. Hlavním cílem tohoto projektu je podpořit nabídku kvalitních, dostupných a udržitelných komunitních sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením, zejména prostřednictvím transformace systému ústavních sociálních služeb na služby poskytované v komunitě. ■

Zkušenosti z cesty na Slovensko

Pro rozvoj sociálních pracovníků a posílení profesní identity slouží nejen Školy sociální práce pořádané Ministerstvem práce a sociálních věcí v rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“, ale také zahraniční studijní cesty, které již byly uskutečněny a dále se plánují.

*Text: Mgr. Markéta Vlková,
zástupce ředitele pro zdravotní úsek
a přímou péči, Domov Potoky, Chřibská*

Jednou ze zmíněných zahraničních cest byla studijní cesta na Slovensko, konkrétně do Košic a okolí, které jsem měla možnost se účastnit. K přihlášení na studijní cestu mě vedlo především mé přesvědčení o tom, že na Slovensku je sociální práce dál než v naší republice. Díky přednáškám na vysoké škole a těm, které jsem absolvovala v rámci projektu „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce I a II“, jsem byla zvědavá, jaká úroveň sociální práce na Slovensku skutečně je. Zajímala mě profesionalita sociálních pracovníků i to, jak zapálení jsou pro výkon sociální práce a nakolik jsou hrdí na svou profesi. Kromě zmíněného mne samozřejmě lákala také možnost vidět zařízení, kam bych se sama jinak nedostala. V rámci studijní cesty bylo plánováno navštívit zařízení, která sice neodpovídají cílové skupině, se kterou v naší pobytové službě pracuji, ale byla jsem hodně zvědavá a chtěla si rozšířit

povědomí o jiných druzích sociálních služeb, se kterými se v praxi běžně nesetkávám. Hodně mě zajímala komunitní práce a také práce s dětmi. Zajímavá a lákavá pro mne byla zkušenost práce s Romy a vůbec jsem si neuměla představit, co mám čekat od práce resocializačního střediska.

Má očekávání od studijní cesty tedy spočívala především v ověření úrovně sociální práce na Slovensku a zároveň také v získání informací o jiných typech sociální práce než té, kterou běžně dělám a znám. Nezanedbatelným důvodem pro přihlášení se na studijní cestu byla také má osobní psychohygienu, prevence syndromu vyhoření a osobní rozvoj.

Očekávala jsem, že díky zahraniční zkušenosti dojde k posílení mých kompetencí v oblasti výkonu sociální práce a také k posílení profesního uvědomění.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PŘÍNOSY STUDIJNÍ CESTY

Hlavním přínosem studijní cesty pro mne byla možnost podívat se do zařízení sociálních služeb a péče, kam bych

se jinak nedostala. Díky navštíveným zařízením (ETP – komunitní centrum v Rankovci, Úsmev jako dar – organizace zaměřující se na nepříznivé sociální situace spojené s péčí o děti, dům sociální péče Domko, pobytové zařízení ARCUS a ReSocia – organizace poskytující služby resocializačního střediska) jsem měla možnost více se zorientovat v problematice sociální práce v oblastech, které znám jen teoreticky nebo z doslechu a v praxi jsem se s nimi dosud nesetkala. Zajímavé bylo podívat se do pobytové služby, která se věnuje stejné cílové skupině, jakou máme v zařízení, kde pracuji, a porovnat tak rozdíly. Velmi mne překvapil způsob financování sociálních služeb na Slovensku a také výše platů sociálních pracovníků a pracovníků v přímé péči (platy pracovníků v přímé péči nedosahují ani naší minimální mzdy). Díky tomu jsem měla možnost uvědomit si, že v naší republice není situace v odměňování pracovníků až tolik zlá, jak se tváří, a máme si tedy čeho vážit. Přínosná pro mne byla také energie pracovníků, kteří nám věnovali svůj čas, snažili se nám předat maximum informací a ochotně odpovídali na naše otázky. I přes nelehkou práci, kterou vykonávají, jsou nadšenými profesionály a každodenně se potýkají s podobnými problémy jako my.

MĚŘENÍ KVALITY VÝKONU SOCIÁLNÍ PRÁCE

Stejně jako v naší republice, i na Slovensku je velmi obtížné najít měřítko hodnocení kvality výkonu sociální práce. V České republice je sociální péče poskytována na základě udělené registrace. Tu sociální služba získá jednou a provždy. Probíhají kontroly plnění podmínek registrace, ale dosud jsem se nedoslechla, že by nějaká sociální služba byla na základě této kontroly zrušena. Na Slovensku jsou udělovány akreditace, které jsou časově ohraničeny, a sociální služba musí akreditaci pro další období obhajovat. Způsob obhajoby spočívá v jakémsi dokazování, že je služba poskytována kvalitně. Mohlo by se tedy jednat o určité měření kvality výkonu sociální práce. Stejně jako zmíněné akreditace, lze za určitý způsob měření kvality považovat i pravidelná hlášení a statistiky, která poskytovatelé zasílají Krajskému úřadu.

V několika zařízeních se objevila také forma zpětné vazby od klientů služby, a to formou dotazníkovou i formou přímých rozhovorů s klienty a rodinnými příslušníky. Stejně tak může být měřítkem kvality i počet stížností, které je nutno řešit. Např. pobytová služba Arcus, věnující se péči o seniory, nezaznamenala za posledních tři roky ani jednu písemnou stížnost.

MĚŘENÍ EFEKTIVITY VÝKONU SOCIÁLNÍ PRÁCE

Jedním z cílů studijní cesty bylo v daných zařízeních zjistit, jakým způsobem a zda vůbec dochází k měření efektivity výkonu sociální práce. Často jsme se setkali s tím, jak vydefinovat efektivitu práce a co tedy vlastně hodnotit.

Za měření efektivity výkonu sociální práce lze, dle zjištěných faktů, považovat např. počet úspěšně vyřešených nepříznivých sociálních situací při komunitní práci s Romy, počet dětí úspěšně končících povinnou školní docházku a pokračujících dále ve studiu, počet dětí umístěných v náhradních rodinách apod.

Nejsem si vědoma, že bych se během naší studijní cesty setkala s tím, že by v kterémkoliv zařízení mluvili o měření efektivity výkonu sociální práce. Většinou je to spíše hodnocení v rámci rozhovorů pracovníků mezi sebou a společně s klienty. Nikde se však nevede zmíněná evidence a nikam se takové výsledky nedokládají. Stejně tak je obtížné měřit efektivitu i v naší republice.

SPECIALIZACE V SOCIÁLNÍ PRÁCI

Exkurze ve všech navštívených zařízeních nám umožnila setkat se se sociálními pracovníky a probrat s nimi jejich vzdělá-

ní, vzdělávání a další specializace. Všichni se shodli na tom, že legislativně není dáno další vzdělávání pracovníků ani jejich specializace. Sociální pracovník musí mít odborné vzdělání (vysokoškolské), ale v rámci výkonu profese není požadována specializace. Samotní pracovníci se dále vzdělávají a získávají svou odbornost v kurzech, nástavbových vzdělávacích programech apod. pouze z vlastní iniciativy. Ani v jednom případě jsem nezaznamenala, že by po sociálních pracovnících požadoval specializaci jejich nadřízený

Sociální práce na Slovensku je hodně podobná té naší. Nemohu říci, že bych se setkala s naprosto neznámými postupy a technikami.

orgán, resp. krajský úřad. Něco jiného je to u vychovatelů, speciálních pedagogů, psychologů apod. V těchto případech je specializace nezbytná, neboť díky specializaci daný odborník umí pracovat s cílovou skupinou a být tím správným rádcem a průvodcem.

METODY, TECHNIKY A POSTUPY

Sociální práce na Slovensku je hodně podobná té naší. Nemohu říci, že bych se setkala s naprosto neznámými postupy a technikami. Nicméně bylo pár okamžiků, kdy jsem si uvědomila, že máme co dohánět. Konkrétně mne zaujal např. způsob individuálního plánování v zařízení Dorka. Jejich propracovaný dotazníkový systém určený pro sběr anamnestických a biografických údajů od klienta byl velmi podrobný a srozumitelný. Stejně tak byl zajímavý i způsob vzdělávání klientů a pracovní terapie. Například v zařízení Domko, které se věnuje péči o klienty s mentálním či tělesným postižením, měli velmi propracovaný systém aktivizačních technik a aktivizace klientů.

ROZDÍLY SOCIÁLNÍ PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE A NA SLOVENSKU

Jak jsem zmínila již dříve, za zásadní rozdíl považuji způsob financování sociálních služeb. Určitě by se i ve financování dalo mluvit o každém konkrétním zařízení a konkrétní cílové skupině, ale pokud bych vše shrnula a mluvila o zásadních rozdílech oproti práci, kterou vykonávám, zmínila bych určitě dotace, příspěvky na péči a úhradu od zdravotních pojišťo-

ven za poskytovanou zdravotní péči v bytové sociální službě. S touto problematikou mám z praxe zkušenost a dobře se mi tedy hodnotí.

Významným rozdílem je tedy v první řadě systém přidělování příspěvku na péči. Slovenská republika má celkem šest stupňů PnP a v pobytové službě se zpravidla poskytuje péče klientům ve čtvrtém, pátém a šestém stupni závislosti na péči druhé osoby. Tak, jak jsem měla možnost vidět klienty např. v zařízení Domko, nedokážu úplně posoudit systém přidělování stupňů závislosti. Klient v ČR, který je ve třetím a čtvrtém stupni závislosti na péči druhé osoby, je v úplně jiné fyzické a mentální kondici, a přitom by dle mého měly být tyto stupně srovnatelné. Zajímavé je dále to, že PnP na Slovensku nepatří a není vyplácen klientovi. Zařízení dostává od Krajského úřadu dotace na lůžko a jejich výše souvisí s náročností cílové skupiny.

Zdravotní pojišťovny platí za úkony zdravotní péče paušál a úhrada tedy neodpovídá skutečně poskytnuté péči. V naší republice mají tedy zařízení, která vykazují zdravotní péči v odbornosti 913, možnost hospodařit s podstatně vyšším finančním obnosem a díky vykazované zdravotní péči tak významně přispět do celkového rozpočtu organizace.

Další odlišností a pro mne zajímavostí je to, že sociální pracovník zařízení si sám neprovádí sociální šetření a nevybírá si klienty, ale klienti jsou do zařízení přiřazováni nadřízeným orgánem – tedy např. Košickým samosprávným krajem, kde funguje posudkový lékař a posudkový sociální pracovník, kteří zájemce přidělují konkrétní sociální službě.

Určitě bychom našli ještě řadu dalších odlišností, ale tyto pro mne byly ty nejzásadnější.

CELKOVÉ ZHODNOCENÍ STUDIJNÍ CESTY

Studijní cesta mi přinesla vše, co jsem od ní očekávala. Měla jsem možnost porovnat rozdíly služeb, které mi jsou blízké, a naopak jsem zase měla příležitost získat informace o cílových skupinách a metodách sociální práce, které mi dosud nebyly známy. Studijní cesta mne obohatila a získala jsem díky ní nadhled nad některými problémy praxe, přivezla si poznatky, které bych chtěla zavést do své pracovní praxe, a určitě pro mne byla přínosná v oblasti psychohygieny a posílení profesního uvědomění.

Doporučuji podobné cesty všem sociálním pracovníkům, kteří se hrdě hlásí k profesi a chtějí být dobrými sociálními pracovníky. ■

Pečovatelská služba jako jedna z variant pomoci seniorovi v domácím prostředí

Populace seniorů (65+) v České republice stoupá. V současné době tvoří 2,1 milionu obyvatel. Český statistický úřad odhaduje v následujících letech nárůst seniorů, v roce 2030 na 2,5 milionu a v roce 2050 na 3,2 milionu.¹ S nárůstem počtu seniorů musí stát (obce) zajistit i dostatečné množství sociálních (ale i zdravotních) služeb, které péči o ně zajistí.

Text: Mgr. Renata Hejlová,
MPSV ČR

Každý senior by měl mít možnost sám si zvolit, jaký typ sociálních služeb a v jakém prostředí bude využívat k tomu, aby žil důstojným životem a mohl realizovat své plány. Řada dotačních a grantových programů cílených na skupinu seniorů je zaměřena na sociální služby, které jsou poskytovány terénní formou. Tedy služby, které může senior využívat ve svém domácím, přirozeném prostředí, tam, kde má rodinu, přátele, sousedy, lavičku v parku, oblíbenou restauraci, knihovnu. Tam, kde je doma.

Vědí však senioři, že když se o sebe nedokáží zcela postarat, neznamená to, že je čas podat žádost do domova pro seniory? Z mnohaleté praxe vím, že většina seniorů si svoji „neschopnost“ spojuje s tím, že je čas odejít z domu, že je čas jít někam, kde se o ně postarají. Bez ohledu na to, že velmi často, alespoň zpočátku, spočívá pomoc v činnostech, jako je sebeobsluha (hygiena, oblékání, ukládání na lůžko), pomoc při zajištění chodu domácnosti, zajištění běžných úkonů (nákup, pochůzka, doprovod), ve kterých je možné pomáhat seniorovi i doma. Ve společnosti seniorů ale stále převládá mnohem více povědomí o pobytových službách – „domovech důchodců“ – než povědomí o terénní pomoci, a to je dle mého názoru také důvod, proč vyhledávají spíše pobytové než terénní služby.

Nelze však zcela paušalizovat a tvrdit, že senioři nevědí. Senioři, kteří mají rodinu, přátele, kteří se zajímají o společenské dění, kteří žijí aktivním způsobem života, umí pracovat s internetem a využívají např. i akce nabízené obcemi

(nebo příspěvkovými organizacemi zaměřenými na sociální služby), jako jsou výlety, kulturní a sportovní akce, odborné přednášky, zpravidla znají služby, které mohou využívat v domácím prostředí a také vědí, kam se pro ně mají obrátit. **Prostor pro zlepšení povědomí seniorů o terénních službách má zcela jistě depistážní činnost, která je jednou ze základních činností sociálního pracovníka.** V Doporučeném postupu MPSV č. 1/2018 K realizaci činností sociální práce na pověřených obecních úřadech, obecních úřadech s rozšířenou působností a krajských úřadech je depistáž definována jako „*systematické, soustavné, cílené a včasné vyhledávání jedince či skupin ohrožených sociálním vyloučením nebo jinou sociální událostí. Depistáž sociálního pracovníka realizuje v přirozeném prostředí jedinců či skupin, a to s cílem nabízet jim pomoc při řešení jejich nepříznivé sociální situace a přispívat tím k předcházení a eskalaci negativních sociálních jevů.*“² Obce prostřednictvím depistážní činnosti sociálních pracovníků vyhledávají ohrožené seniory (např. nemocní, osamělí, ve finanční tísní) a informují je o terénních službách a možnostech jejich využívání, čímž dochází k včasnému podchycení „potřebného“ seniora a nastavení pomoci tak, aby mohl setrvat v domácím prostředí.

PEČOVATELSKÁ SLUŽBA POMÁHÁ DOMA

Sociální službou s nejvyšším počtem registrací v České republice je beze sporu pečovatelská služba. Počet registrovaných pečovatelských služeb k datu 1. 10. 2018 dosáhl počtu 714. Domovy pro seniory jsou až třetí nej-

početnější sociální službou s počtem registrací 530.³

Pečovatelská služba je terénní službou sociální péče, která je definována § 40 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Je to služba, která není a priori zaměřena pouze na seniory, ale také na osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického onemocnění nebo zdravotního postižení a rodiny s dětmi. Nejčastějšími uživateli služby jsou však právě senioři.

Cílem pečovatelské služby je posilovat dovednosti, které má senior zachovány, podporovat a pomáhat v činnostech, ve kterých potřebuje pomoc druhé osoby s cílem žít důstojný život v optimální psychické a fyzické pohodě, doma. Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně § 6 odst. 1, písm. a) až e), definuje základní činnosti, které se při poskytování sociální služby realizují. Mezi nejvíce využívané úkony, o které mají senioři zájem, patří dovoz nebo donáška jídla (obědů), běžný/velký úklid a údržba domácnosti, běžné nákupy a pochůzky, doprovod k lékaři, na úřady a pomoc při hygieně.⁴

PRVNÍ KONTAKT SENIORA S PEČOVATELSKOU SLUŽBOU

První kontakt zájemce o pečovatelskou službu může mít několik podob. Může se jednat o telefonát, e-mail, osobní návštěvu samotného zájemce nebo osob blízkých, známých či sousedů. Informace o službě, činnostech, personálním zajištění, cílové skupině a cenách zájemce zpravidla zjistí i z webových stránek poskytovatele. To, jakým způsobem a jak srozumitelně jsou prvotní informace předány, může hrát důležitou roli při rozhodování seniora, zda služby u konkrétního poskytovatele využije, či nikoli. *Jakmile se senior pro službu rozhodne, dostává prostor sociálního pracovníka a v některých sociálních službách také koordinátor pečovatelské služby.*

¹ ČSÚ. [cit. 2018-09-24] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4>

² ČSÚ. [cit. 2018-10-23] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/33047/DP_1_2018.pdf

³ Registr poskytovatelů sociálních služeb [cit. 2018-10-13] Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do;jsessionid=093ED0C-23C55A5AFC7B80C7B1D522AF7.

node1?SUBSESSION_ID=1537794877424_1

⁴ Vlastní statistické šetření.

⁵ Příloha č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona

První návštěva u seniora nemusí být jen v jeho domácím prostředí. Často se realizuje v nemocnici, v léčebně dlouhodobě nemocných, v zařízeních následné péče, v bytě/domě osob blízkých apod. Ideální stav je, účastní-li se návštěvy za účelem předání informací o službě, nastavení individuálního plánu péče (dále jen „IPP“) a přípravy podkladů pro sepsání smlouvy sociální pracovník a již zmíněný koordinátor pečovatelské služby.

S ohledem na zdravotní a psychický stav žadatele o službu je mnohdy potřeba i více návštěv těchto pracovníků. Sociálního šetření se může účastnit i osoba blízká/rodinný příslušník, kterému žadatel důvěřuje, jehož přítomnost si sám přeje a který mu ještě později může předané informace zopakovat a vysvětlit. Negativem přítomnosti takové osoby na druhou stranu ale může být střet zájmů v tom, co chce žadatel a co chce rodina. Často jsem se setkávala s větou „Pro maminku bude nejlepší, abyste jí chodili 3x týdně nakupovat. Myslím, že tatínek bude potřebovat 2x týdně vykoupat, vid' tati?“ V takových případech je úkolem sociálního pracovníka, koordinátora a posléze i pečovatele zejména respektovat vůli seniora. Respektovat jeho právo na výběr úkonů, které potřebuje, včetně změny úkonů, volbu četnosti návštěv pečovatele, způsob úhrady péče, žádost o změnu klíčového pracovníka, ale také musí respektovat jeho rozhodnutí službu ukončit. Partnerem služby je klient, tedy ten, kdo podepíše smlouvu a kdo péči využívá. Pracovníci musí rodině vysvětlit, že péče bude poskytována jen podle přání seniora. Vzájemná dobrá spolupráce mezi poskytovatelem a rodinou je ale zároveň základem pro poskytování takové škály služeb, které pomohou naplnit cíl/cíle, které si senior na počátku péče stanovil.

Uvědomuji si, že dle výše uvedeného lze postupovat u seniorů, kteří jsou schopni porozumět předávaným informacím a kteří mají funkční rodiny nebo jiné blízké osoby. Přístup k seniorům s poruchami zraku, sluchu, s omezenou svéprávností a trpícími demencí vyžaduje specifickou komunikaci a pomůcky (lupa, brýle, naslouchadlo), ale také např. přítomnost tlumočnicka znakové řeči, přítomnost třetí osoby – zpravidla veřejného opatrovníka nebo sociálního pracovníka obecního úřadu, kteří hájí zájmy seniorů, i těch osamělých. To by bylo ale na samostatný článek.

o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Není-li taková pozice, je často kumulovaná s pozicí sociálního pracovníka.

⁷ Ceník za úkony pečovatelské služby mají jednotliví poskytovatelé různý, ale strop

KDO SE NA POMOCI SENIOROVI V PEČOVATELSKÉ SLUŽBĚ PODÍLÍ?

Poskytovatel musí zajistit takový počet zaměstnanců, který je přiměřený druhu poskytované služby, její kapacitě a počtu a potřebám osob, kterým je poskytována.⁵ Pečovatelská služba není ale jen o přímé fyzické pomoci seniorovi. Je i o sociálně právním poradenství, pomoci při vyhledávání dalších navazujících či doplňujících služeb, o pomoci při obstarávání osobních záležitostí, včetně sociálního šetření před uzavřením smlouvy, ke kterému je kompetentní pouze **sociální pracovník**. Další pracovní pozicí, zejména u větších poskytovatelů, je **koordinátor** pečovatelské služby⁶, který plánuje, koordinuje, určuje klíčového pracovníka pro konkrétního seniora, vyúčtovává péči, spolupracuje se sociálním pracovníkem, rodinou, kontroluje práci pečovatelů (pracovníci v sociálních službách), nastavuje první IPP, přijímá požadavky seniorů na změny v poskytované péči, řeší agendu pohledávek a dědictví, řeší krizové situace vzniklé v průběhu poskytování pečovatelské služby.

Pečovatel je zpravidla i klíčovým pracovníkem – tedy tím, kdo k seniorovi pravidelně dochází, realizuje péči, motivuje a podporuje seniora v osobnostním rozvoji a posilování sociálních a společenských vazeb s okolím, motivuje a poskytuje podporu při využití nabídky volnočasových

aktivit, provádí práci klíčového pracovníka, nejlépe zná jeho potřeby a přehodnocuje s ním IPP.

Nelze přesně definovat, které činnosti vykonává sociální pracovník (kromě těch, které jsou uvedeny v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, § 109), koordinátor a pečovatel, protože v každé organizaci to může být trochu jinak. Zpravidla však **sociální pracovník** pečovatelské služby zodpovídá za IPP, provádí sociální šetření včetně procesu podání žádosti o pečovatelskou službu až do podpisu smlouvy, připravuje dodatky ke smlouvě, jedná s úřady, soudy, nemocnicemi, rodinnými příslušníky (se souhlasem seniora), pomáhá při vyhledávání odpovídajících sociálních služeb, pomáhá při sepsání a vyřizování žádostí o sociální služby a o sociální dávky, poskytuje sociálně právní poradenství, vede sociální spis seniora, řeší sociální situace vzniklé v průběhu poskytování pečovatelské služby, hlásí změny na příslušné instituce se souhlasem seniora, doprovází seniora za účelem podpory a pomoci při osobním vyřizování úředních záležitostí, ukončuje pečovatelskou službu.

V řadě organizací tým tvoří i další pracovníci – psychologové, právníci, ergoterapeuti, ale také dobrovolníci, kteří jsou i v terénních sociálních službách nedílnou součástí týmu pomáhajících. Dobře spolupracující tým sociální pracovník – koor-

je dán maximální částkou 130 Kč/hodinu péče, resp. 30 Kč za jeden dovoz nebo donášku jídla. Poskytovatelé ale zpravidla nedosahují maximální hranice hodinové sazby za poskytnutou sociální službu.

⁸ Před zahájením pečovatelské služby klient podepisuje smlouvu, dostane pravidla, na jejichž základě se péče poskytuje, má informace o svých právech, ale i povinnostech, ví, na koho a kam se obrátit v případě stížností.

dinátor – pečovatel, dobře nastavený IPP je základem pro naplňování potřeb a cílů, kterých chce s pomocí pečovatelské služby senior dosáhnout.

MOŽNÁ RIZIKA ZNEUŽÍVÁNÍ PEČOVATELSKÉ SLUŽBY

Dobře nastaveným IPP můžeme dosáhnout cíle či cílů, které si senior stanovil, ale také jím můžeme předejít různým rizikovým situacím, nedorozuměním, dokonce můžeme i odhalit snahu o zneužití pečovatelské služby. Ne vždy totiž seniori chtějí služby využívat z důvodu nesoběstačnosti. Pro mnohé z nich je výhodné sociální službu využívat místo služby komerční, která je zpravidla dražší.⁷ Tento přístup seniorů se projevuje zejména při využívání dovážky jídla a při běžném a velkém úklidu. Relativně levnou sociální službu volí někteří v případě, že se jim nechce vařit si teplé obědy, uklízet si byt nebo žádat o pomoc své děti či vnoučata, kteří často argumentují tím, že jsou pracovní zaneprázdnění, sami jsou nemocní, studují apod., a senior je tímto nechce ještě více zatěžovat. Z vlastní zkušenosti ale také vím, že rodina by mnohdy chtěla pomoci, ale senior jí to nedovolí a raději volí pečovatelskou službu namísto komerční služby nebo pomoci rodiny.

Nad úkonem dovoz jídla (oběda) se vedly dlouhé debaty. Jedná se o sociální úkon, kdy pečovatel, zpravidla mezi dveřmi, předá seniorovi jídlonosič a odchází. Proč má tedy vozit obědy pečovatelská služba, když je vozí řada komerčních subjektů? Domnívám se, že dovážka obědů mezi úkony pečovatelské služby patří oprávněně. Za prvé: na území celé České republiky neexistuje tak rozsáhlá síť komerčních subjektů jako v Praze nebo větších městech. Do obce s pár desítkami seniorů žádný komerční subjekt nepojede. Za druhé: i když je předání realizováno mezi dveřmi, zkušený pečovatel zpravidla pozná případnou změnu v chování nebo zdravotním stavu seniora a může včas informovat sociálního pracovníka, koordinátora nebo rodinu. Pečovatel neopustí byt seniora, aniž by přivolal odbornou pomoc, bude-li to třeba. Za třetí: dovážka oběda je mnohdy spojena i s otevřením jídlonosiče a naservírováním oběda, kdy tento úkon senior sám nezvládne a bez této pomoci by se ani nenajedl. A čtvrtý, neméně důležitý důvod, je, že přítomnost profesionálního pečovatele u seniora vzbuzuje určitý pocit jistoty a bezpečí. A zda je oběd dovážen jen těm potřebným, nebo i těm, kterým se jen nechce vařit, je už na uvážení sociálního pracovníka při sociálním šetření a nastavování IPP, včetně cíle/cílů. Během své

praxe jsem se ale převážně setkávala se seniory, kteří pomoc opravdu potřebovali a využívali přesně ty služby, které již sami nezastali.

Dalším častým důvodem, proč chce senior raději sociální službu než tu komerční, je obava z narušení nedotknutelnosti soukromí jinou osobou. Pomoc chce nebo potřebuje, ale má strach. Sociální služba pro něj představuje přece jen větší jistotu a záruku, že jeho práva a soukromí bude respektováno⁸ a vnímá, že za pečovatelem stojí nějaká organizace, které mnohdy důvěřují více než komerční firmě.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

Paní Vlasta se na sociální pracovníci pečovatelské služby obrátila telefonicky. Sdělila, že jí je 85 let, žije sama v bytě ve staré zástavbě, ve 3. patře bez výtahu. Před pár dny ji pustili z nemocnice, kde byla se zlomeninou klíční kosti, kterou si přivodila pádem při koupeli ve vaně. Ruku má nyní fixovanou obvazem k tělu. Pomáhá jí rodina – dcera a vnučka, vypočítá i mladší sousedka. Od pečovatelské služby by měla zájem o dovážku obědů a doprovod k lékaři. Sociální pracovníce

rozumí, zda nepotřebuje něco zopakovat či vysvětlit. Poté paní Vlasta informovala pracovníce o své stávající situaci, kdy po úrazu není zcela soběstačná a od pečovatelské služby by potřebovala to, co nezajistí rodina a sousedka. Potvrdila, že by se jednalo o dovážku obědů od pondělí do pátku (víkendy zajistí rodina) a o doprovody k lékaři, který je sice nedaleko, ale sama se k němu bojí vypravit. Vnučka potvrdila, že rodina je schopna ostatní pomoc zajistit. Paní Vlasta předpokládá, že péči bude potřebovat na 2–3 měsíce, tedy na dobu, než jí sroste kost a ruku nebude muset fixovat. V nemocnici dostala nabídku zůstat v LDN nebo v odlehčovací službě, ale to paní Vlasta nechtěla, chtěla být doma.

Sociální pracovníce se v rámci sociálního šetření dále doptávala, co v rámci úkonu dovážka jídla a doprovod zvládne sama, co s pomocí a co vůbec ne. Vnučka na slova paní Vlasty občas reagovala: „ale babi, ty se sama neoblékneš“, „jak si jednou rukou otevřeš kastrůlek a dáš oběd na talíř?“, „jak sama sejdeš ze schodů, když se nemůžeš držet zábradlí?“ Sociální pracovníce tedy požádala paní Vlastu, aby jí

Dalším častým důvodem, proč chce senior raději sociální službu než tu komerční, je obava z narušení nedotknutelnosti soukromí jinou osobou. Pomoc chce nebo potřebuje, ale má strach. Sociální služba pro něj představuje přece jen větší jistotu a záruku, že jeho práva a soukromí bude respektováno a vnímá, že za pečovatelem stojí nějaká organizace, které mnohdy důvěřují více než komerční firmě.

situaci vyhodnotila tak, že paní Vlasta je cílovou skupinou, pro kterou je služba určena, a dle předaných informací pomoc potřebuje. Proto se s ní domluvila na sociálním šetření i za přítomnosti koordinátorky, s čímž paní Vlasta souhlasila. Při příchodu se pracovníce paní Vlastě představily a předložily jí zaměstnanecké průkazy. Jednání probíhalo v kuchyni, kde byl dostatečný klid na jednání. Přítomna byla i vnučka, která se na péči o paní Vlastu podílí. Sociální pracovníce paní Vlastu seznámila s organizací, která by jí pomoc měla poskytovat, s procesem uzavírání smlouvy, se Standardy kvality sociálních služeb, s jejími právy a povinnostmi. Koordinátorka paní Vlastu informovala o úkonech, které poskytovatel nabízí, o způsobu plánování péče, o platbách za poskytnutou péči, o klíčovém pracovníkovi, který by u ní péči realizoval. Během hovoru si sociální pracovníce u paní Vlasty ověřovala, zda sdělovanému

ukázala, jak tyto činnosti zvládne. Pozorováním sociální pracovníce seznala, že při nich bude opravdu potřebovat pomoc pečovatelské. Sama se sice oblékne do domácího oblečení a nazuje si pantofle, ale už se sama neoblékne do těsnějších kalhot, svetrů, nezapne si bundu, nezaváže si boty. Stejně tak si sama nenaservíruje jídlo, aniž by se neušpinila nebo jí jídlo nespadlo na zem. Paní Vlasta nakonec přistoupila na to, že pečovatelskou službu rozšíří o pomoc při oblékání a svlékání a pomoc při podání jídla a pití. Protože byla schopná si sama oblečení připravit a připravila si i talíř, příbor, skleničku, bude si tyto činnosti dělat i nadále sama. Pracovníce na místě v rámci IPP zapsaly, co v kterých činnostech bude pečovatelská přesně dělat a v jakém rozsahu. Tímto přístupem podpořily její zachované dovednosti a schopnosti a zamezily tzv. „přepečovávání“, tedy zneschopňování paní Vlasty v činnostech, které zvládne sama.

Sociální pracovnice s paní Vlastou společně zformulovaly její osobní cíl – „*pečovatelka mě doprovodí k fyzioterapeutovi, kde budu rehabilitovat a naučím se cviky, které mi umožní návrat mojí soběstačnosti, protože budu moci cvičit i doma*“, „*díky pravidelné dovožce obědů se snad naučím pravidelnému stravovacímu režimu, který mi doteď chyběl a sama se pak podle něj budu řídit*“. Paní Vlasta si stanovila malé, konkrétní a reálné cíle.

Sociální pracovnice v závěru jednání shrnula, že paní Vlasta chce využívat pečovatelskou službu, chce využívat kromě dovožky obědů a doprovodu i pomoc při oblékání a svlékání a pomoc při přípravě jídla a pití, protože si uvědomila, že i v těchto činnostech není zatím soběstačná. Na místě byl domluven den a čas, kdy ji navštíví pečovatelka, která současně přinese k podpisu i smlouvu. Pokud k ní nebude mít paní Vlasta výhrady, podepíše ji a péče se může začít realizovat. Po 7 týdnech poskytování pečovatelské služby paní Vlasta přestala využívat doprovody pečovatelky, protože s rukou začala rehabilitovat a mohla se začít přidržovat zábradlí při chůzi po schodech, což zpočátku nemohla. Rovněž omezila dovožku obědů na 3x týdně a 2 dny v týdnu si zkouší vařit sama, i když zatím méně náročná jídla. Oblékání a přípravu jídla a pití zvládá už také sama. Stanovené cíle paní Vlasta postupně naplňovala a návratem soběstačnosti v rozsahu před úrazem dojde k ukončení pečovatelské služby.

ZÁVĚR

Pečovatelská služba je jednou z významných terénních sociálních služeb, která by měla být ze strany státu významně podporována. Současným celosvětovým trendem je podpora člověka (nejen seniorů, ale např. i osob v terminálním stádiu nemoci) co nejdéle doma, pokud si to sám přeje. S podporou neformálních pečujících (rodina, osoby blízké) a dalších návazných služeb jsme na dobré cestě v tomto trendu pokračovat a naplňovat tak přání většiny seniorů – **zůstat co nejdéle doma**. ■

Článek byl vydán v rámci projektu MPSV – „Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II“, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003751, financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

„Nechápu, jak kdo posuzuje zdravotní stav!“

Ve 14 letech jsem onemocněla polyneuropatií, ke které se po čase přidaly ještě spastická paraparéza dolních končetin a akroparéza horních končetin. Můj zdravotní stav se postupně horšil, až jsem nakonec musela skončit s hraním fotbalu, kterému jsem se před tím závodně věnovala.

*Text: Monika Tvrzníková,
studentka oboru Sociální práce,
Univerzita Karlova v Praze*

V 16 letech jsem přestala úplně chodit. Moje lékařka mi řekla, že už se v životě na nohy nepostavím, ale já jsem se rozhodla, že se nevzdám. Ze začátku jsem se plazila po bytě, ale postupně jsem se za velké pomoci rodičů a dědy učila znovu chodit, denně jsem musela udělat alespoň několik kroků. Nejdříve jen po domě, pak po zahradě a časem dál a dál. Na chvíli se můj zdravotní stav zlepšil, časem se však zase zhoršil, takže místo šesti kilometrů jsem byla schopna ujít maximálně jeden, musela jsem i přestat jezdit na kole, což mi moc pomáhalo, ale ztrácela jsem rovnováhu a hrozilo, že bych mohla spadnout pod auto. Nakonec jsem musela změnit školu a přešla jsem do pražského Jedličkova ústavu. Bohužel se můj stav stále horšil a horšil. V současné době jsem převážně upoutána na invalidní vozík.

V té době jsem už pochopila, že můj špatný zdravotní stav není jen na chvíli, ale že je to dlouhodobá, spíše doživotní záležitost. Po dohodě s rodiči jsme si začali vyřizovat průkaz ZTP a invalidní důchod. Praktická lékařka si mne kvůli této žádosti zavolala na vyšetření. Myslela jsem si, že mne prohlédne a poptá se na můj stav. Jenže celé vyšetření se skládalo jen z toho, že se mne zeptala, jestli vím, co je za den, kolikátého je a jak se jmenuje. Tento „odborný“ posudek se se mnou bohužel táhl několik let až do výměny praktického lékaře. K žádosti jsem chtěla ještě přiložit zprávu neurologa, ten mi však řekl, že tuto dávku a průkaz nepotřebuji, když mám rodiče, kteří péči o mě zajistí, a napsal mi zprávu, že které jsem vyšla jako zdravý člověk. Pamatu-

ji se, že jsem mu říkala, že se na vozíku sama nevezu, ale ve zprávě jsem měla, že ano. Tehdy jsem až na odvolání, s nímž mi pomohl třídní učitel, který měl právnické vzdělání, získala průkaz TP. Samozřejmě jsem bojovala o průkaz vyššího stupně a invalidní důchod. Bohužel se se mnou stále táhly posudky výše zmíněných lékařů a rozhodnutí posudkového lékaře. Ten si vždy řekl o úplatek, který ale nedostal.

V letošním roce se změnil můj praktický lékař, a tak mne napadlo znovu podat žádost s tím, že vynechám svého neurologa a o zprávu požádám neuroložku z Jedličkova ústavu. Podala jsem si, již po několika letech, žádost a čekala, co se bude dít. Praktický lékař si mne pozval na důkladné vyšetření, kde se mne vyptal na všechny mé problémy, co zvládám, a co ne. Neuroložka mi také napsala pravdivou zprávu. Pro jistotu jsem ještě požádala o zprávu svoji fyzioterapeutku a sociální pracovnici. Všechny tyto zprávy jsem odevzdala spolu se žádostmi a čekala na výsledek. Zjistila jsem, že posudkový lékař, ke kterému jsem chodila před tím, tam již není a místo něho je tam paní doktorka, která si mne pozvala na zář.

Vše dopadlo dobře, mám průkaz ZTP s platností na 3 roky s tím, že si poté požádám o zvýšení na ZTP/P. Dostala jsem invaliditu 2. stupně, kdy jsem ze 17 % najednou stoupla na 50 %, také na 3 roky, po jejichž uplynutí si podám žádost o zvýšení. Požádala jsem si i o příspěvek na mobilitu, který jsem bez problémů získala, a podala jsem žádost o příspěvek na péči. Ten je sice ještě v řízení, ale podle sdělení sociální pracovnice, která u mne byla na šetření, mám velkou šanci získat vyšší stupeň, i když mi předcházející posudkový lékař říkal, že je to úplně bez šance. ■

V té době jsem už pochopila, že můj špatný zdravotní stav není jen na chvíli, ale že je to dlouhodobá, spíše doživotní záležitost. Po dohodě s rodiči jsme si začali vyřizovat průkaz ZTP a invalidní důchod.

Program v režimu sociálně-právní ochrany dětí

Článek představuje nový nástroj při práci s ohroženým dítětem – Program v režimu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen program v režimu SPOD). Věnuje se specifikaci a zapojení cílové skupiny a popisuje rozdíly mezi sociálně aktivizační službou a programem v režimu SPOD. Rozebírá možnosti spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí (dále OSPOD) s důrazem na uchopení kontrolního prvku.

Text: Mgr. Zuzana Gheza,
vedoucí Centra pro ohroženou
rodinu Ratolesti Brno,
zuzana.gheza@ratolest.cz
Mgr. Adéla Schwarzová,
sociální pracovnice Centra
pro ohroženou rodinu Ratolesti Brno,
adela.schwarzova@ratolest.cz

RODINA SPOLUPRACUJÍCÍ SE SOCIÁLNÍ SLUŽBOU

Podle zákona o sociálních službách je klientem sociálně aktivizační služby pro rodinu s dětmi rodina. Často jde však zároveň o rodiny s mnoha potřebami, které řeší mnoho obtížných situací najednou (nedostatek financí, závislost některého z členů rodiny, nevyhovující bydlení, partnerské konflikty, záškoláctví dětí, řada nestabilních vztahů aj.). Děti, které v takových rodinách žijí, jsou definovány zákonem jako ohrožené a ocitají se v evidenci OSPOD. Ten pak má možnost přizvat ke spolupráci sociálně aktivizační službu, která s rodinou může začít spolupracovat na řešení její obtížné životní situace. Práce s rodinou se pak zaměřuje na zmírnění rizik. Zakázky tedy vyplývají především ze snahy pomoci rodičům uspokojit i v největší míře potřeby dítěte. Zapojení sociální služby je však podmíněno dobro-

volným rozhodnutím klienta (rodiny) se službou spolupracovat.

RODINY PROPADAJÍCÍ SÍTEM DOBROVOLNÉ SPOLUPRÁCE

Sítem dobrovolnosti pak propadají rodiny, kde OSPOD vyhodnotí, že dítě je ohroženo a zároveň se rodiče brání zapojit se do systému sociální pomoci, „protože ze svého pohledu nemají žádné potřeby nebo problémy, s nimiž by potřebovali pomoci. Cítí-li, že problém existuje, považují ho za daný a nezměnitelný, anebo ještě častěji nevidí souvislosti mezi problémem a jakýmkoliv řešením, které by jim pracovník mohl nabídnout. Jejich skutečným cílem je skončit co nejdříve kontakt s pracovníkem a mít pokoj“ (Berg, 2013, str. 23). U těchto rodin pak hrozí, že obtížná životní situace se bude dále zhoršovat a může dojít k restriktivním opatřením, v krajním případě až k odebrání dítěte z rodiny. Vodítkem v práci s rodinou je přitom „přesvědčení a víra, že nejlepší cestou k poskytnutí pomoci dítěti je podpora a posílení rodiny jako celku“ (Berg, 2013, str. 16). Dochází tedy k situaci, kdy rodiče deklarují nezájem spolupracovat se sociální službou, přestože OSPOD vyhodnotí, že bez intenzivní podpory nedojde ke zmírnění ohrožení dítěte.

RODINA JAKO KLIENT PROGRAMU SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY

Rodiny, které se potýkají s mnoha problémy, v jejichž důsledku je vážně ohrožen zdravý vývoj dítěte, jsou cílovou skupinou programu v režimu SPOD. Protože jeho cílem je ochránit zájem dítěte a zmírnit míru ohrožení, není vždy možné, aby rodiče rozhodovali o tom, na jakých cílech nebo tématech chtějí spolupracovat.

OSPOD je ten, kdo primárně určuje, na čem má rodina s programem v režimu SPOD pracovat (tedy to, co by se mělo v rodině změnit). Cílem působení programu v rodině je snížení ohrožení dítěte do té míry, aby pro něj byl pobyt v původní rodině bezpečný a aby byl zajištěn jeho zdravý vývoj. Tento cíl má na paměti pracovník programu v režimu SPOD po celou dobu svého působení v rodině (tedy že pracuje v zájmu dítěte a řeší s rodinou především ty zakázky, které vedou k lepšímu naplňování potřeb dítěte). Neznámená to, že nezhledňuje a nepracuje i se zakázkami, které vycházejí od rodičů dítěte, ale vždy vyhodnocuje, zda práce na nich je v nejlepším zájmu dítěte.

PRVEK KONTROLY PŘI PRÁCI S RODINOU

Oproti sociální službě SAS, která je především podpůrná a provázející, využívá program v režimu SPOD více prvek kontroly. Kontrolní složku ve vztahu k rodině zajišťuje OSPOD, přičemž je velmi důležité uvědomit si, že právě v tomto konkrétní okamžik kontrola nahradí podporu. K tomu obvykle pomáhá definice situace – tedy pokud je určitá situace definována jako dítě ohrožující. Ve chvíli, kdy dojde ke snížení ohrožení, mělo by bezprostředně následovat provázení a podpora a prvek kontroly byl měl ustoupit do pozadí. Pokaždé když zařazujeme kontrolu, musíme mít na paměti, že tím rodinu zbavujeme odpovědnosti a schopnosti samostatně rozhodovat o svém životě a tedy i životě dětí. Jestliže má být cílem kompetentní rodina, která není závislá na systému sociální pomoci, je třeba zařazení kontrolních prvků vždy pečlivě zvažovat. Neefektivnějšího výsledku je možné dosáhnout jen při využití velmi úzkého kontaktu mezi programem v režimu SPOD a OSPOD, kdy dochází k průběžnému vyhodnocování změny situace rodiny spolu

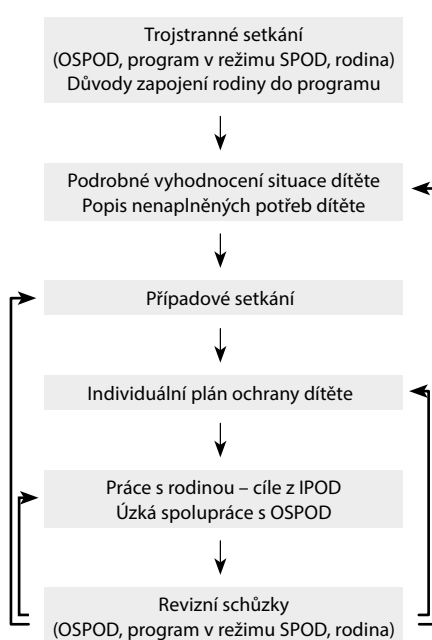
s klienty. To předpokládá také vyjasněný systém předávání informací. Platí, že program v režimu SPOD sdílí informace a poznatky, které získal během práce v rodině s OSPOD, a to především během revizních schůzek (za přítomnosti rodiny) nebo v průběžných zprávách o vývoji spolupráce. OSPOD naopak informuje pracovníka programu v režimu SPOD o všech významných skutečnostech, které ovlivňují práci na zakázkách.

ZAPOJENÍ RODINY DO PROGRAMU V REŽIMU SPOD

Na trojstranném setkání, kde je přítomna rodina (nebo alespoň její zástupce), klíčový pracovník OSPOD a pracovník programu v režimu SPOD, dojde k vyjasnění důvodu zapojení programu v režimu SPOD. Je velmi důležité myslet na to, aby rodina dostala všechny informace, které potřebuje k rozhodnutí, zda se do programu v režimu SPOD zapojí. Je potřeba si hned na místě ověřovat, zda a jak členové rodiny informacím rozumí. Od pracovníka OSPOD se očekává, že rodině bude schopen vysvětlit, jak vnímá význam spolupráce s programem v režimu SPOD, a to co možná nejkonkrétněji. Po zapojení rodiny do programu v režimu SPOD je vhodné spolupracovat s OSPOD na zpracování formuláře *Podrobného vyhodnocení situace dítěte*. Výhodou programu v režimu SPOD je intenzivní práce s rodinou v jejím přirozeném prostředí, kdy schůzky mohou probíhat v první fázi i ve frekvenci několikrát týdně. Díky časté přítomnosti v rodině může pracovník programu v režimu SPOD zjistit podrobnější informace o fungování rodiny prostřednictvím rozhovorů a pozorování. Důležité oblasti formuláře, na kterých může pracovník programu v režimu SPOD spolupracovat s OSPOD, se týkají emočního vývoje a chování, identity a sociální prezentace, rodinných sociálních vztahů, samostatnosti, sebeobsluhy a rovněž části mapující rodičovskou kapacitu (např. citová vřelost, stimulace a podněty, vedení a hranice). Výstupy – tedy zmapované nenaplněvané potřeby, jsou pak výchozím bodem pro formulaci cílů následně uspořádaného případového setkání. To může mít formu případové, interaktivní či rodinné konference.

SPOLUPRÁCE RODINY S PROGRAMEM V REŽIMU SPOD A OSPOD

Během spolupráce s rodinou se pracovník snaží vybudovat vztah založený na důvěře a motivovat členy rodiny ke změně. Úvodní fáze spolupráce s sebou nese mapování životní situace rodiny.

Po celou dobu procesu je třeba být co nejvíce transparentní a neustále vysvětlovat, za jakým účelem se ptáme. Cílem mapování je také zjistit pohled rodiny na svou situaci a najít zdroje, kterými rodina disponuje. Na těch se poté staví při dosahování změn. Pokud se rodině podaří dosáhnout třeba i dílčích kroků pro naplnění cíle a jednotliví členové jsou oceňováni, pak i práce na budoucích zakázkách bude efektivnější a rodina ji snáze bude vnímat jako přínosnou.

Pro ohrožené rodiny potýkající se s mnoha problémy najednou může být velmi těžké najít motivaci pro změnu své životní situace, často jsou totiž ve fázi, kdy již rezignovali na její řešení. Bývá proto obtížné najít motivaci k takovým změnám, které samotná rodina nemusí vnímat jako podstatné. Ze strany programu v režimu SPOD je důležité nabízet rodině veškeré možnosti podpory a připomínat nabídku svobodné volby přijetí/odmítnu-

tí této podpory. Vždy ale při jasném vědomí důsledků, které z jejich rozhodnutí budou plynout. Znovu zde platí mnohokrát opakovaná věta, že sociální pracovník je odpovědný za proces, nikoliv za výsledek. „Odpovědnost sociální práce se váže k procesu pomoci, ke schopnosti konfrontovat klienta s důsledky jeho rozhodnutí a motivovat ho ke změně chování“ (Johnson, 1998, in R. Janebová, 2009, s. 19). Program v režimu SPOD může dobře fungovat jen v těsném napojení na OSPOD, který by měl rodině program nabízet, pokud zjistí, že potřeby dětí nejsou naplňovány. Pokud se rodiče rozhodnou s programem nespolečně pracovat, je třeba, aby pracovník OSPOD toto vyhodnotil jako deficit rodičovských kompetencí a s touto skutečností pracoval při plánování dalšího postupu.

ZÁVĚREM

Program v režimu SPOD vystupuje ze současného nastavení sociálních služeb (jako zcela dobrovolných), jejichž využití závisí pouze na rozhodnutí klienta. Z toho pak také vyplývá, že zatím není dostatečně legislativně ukotven a nejsou pro něj zatím vytvořeny standardy kvality. Zde se otevírá velké pole možností, jak program v režimu SPOD včlenit do systému sociální pomoci tak, aby sociálně-právní ochranu zefektivnil. Pokud program funguje a je dobře nastavena spolupráce a důvěra mezi pracovníky programu a OSPOD, může se stát velmi efektivním nástrojem, který lze v rámci sociálně-právní ochrany využít při práci s ohroženou rodinou. ■

Seznam použité literatury:

- BERG, I. K. *Posílení rodiny*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0500-5.
- JOHNSON, C. L., 2009 In: JANEBOVÁ, R. *Dilemata mezi právem a etikou aneb Právo nezabývá odpovědností – příspěvek na konferenci Hradecké dny sociální práce*.

Aktuální otázky svéprávnosti a opatrovnictví

Text: Mgr. Barbora Rittichová, právníčka dlouhodobě se věnující vybraným aspektům práv osob se zdravotním postižením

Ministerstvo spravedlnosti se v současné době podílí na přípravě různých výstupů, které směřují k řešení otázek veřejného opatrovnictví. Mezi významné oblasti patří nepochybně tvorba legislativních návrhů, které na veřejné opatrovníky dopadají.

AKTUALITY Z LEGISLATIVNÍHO PROCESU

Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem práce a sociálních věcí připravilo návrh právní úpravy, včetně souvisejících opatření, jejichž cílem má být zvýšení kvality veřejného opatrovnictví. Zmíněný materiál, tzv. změnový zákon o veřejném opatrovnictví, byl však v průběhu přípravy rozčleněn na jednotlivá témata. Ta pak byla řešena změnou vybraných právních předpisů.

Již v době předchozí vlády¹ došlo k řešení financování výkonu veřejného opatrovnictví. Z původně několika modelů možného způsobu financování bylo vybráno zajištění peněz prostřednictvím příspěvku na přenesenou působnost. Došlo tedy ke včlenění potřebných pravidel do zákona o státním rozpočtu, a to již na rok 2017. Při nastavování financování se vycházelo mj. z dotazování vůči obcím a analyzovány byly i zahraniční právní úpravy. Propočty vychází z vytíženosti jednoho pracovního úvazku opatrovníka na 16 osob, kterým poskytuje veřejné opatrovnictví. Příspěvek byl stanoven ve výši 29 000 Kč na jeden rok. Jeho celková výše pak má být odvislá od počtu opatrovanců, kterým se zmíněná částka násobí. Bližší informace k financování jsou uvedeny na webu Ministerstva vnitra.² K posílení financování však došlo i na úrovni krajské, neboť tyto úřady by

měly obecním úřadům poskytovat metodickou podporu. Pro ministerstvo, které bude gestorem dané agendy, se počítá se zajištěním financování pro 8 nových systemizovaných míst.

Pokud jde o nezbytné vzdělávání veřejných opatrovníků, došlo k novelizaci vyhlášky Ministerstva vnitra č. 512/2002 Sb., o zkoušce zvláštní odborné způsobilosti pro úředníky územních samosprávných celků.³ Nově došlo k zařazení veřejného opatrovnictví do těch agend, k nimž je potřebné tuto zkoušku absolvovat. Gestorem této zkoušky je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Realizace výuky a zkoušek již započala.

Kromě předávání informací o veřejném opatrovnictví z obecní úrovně až na úroveň ministerstva, které by mělo přispět ke zkvalitnění monitoringu systému veřejného opatrovnictví, by měly být hlavním tématem připravované právní úpravy řešení přenosu výkonu této funkce. Návrh, který změnu obsahuje, však není nový. Již v předchozím volebním období byl předložen Poslanecké sněmovně, a to jako návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s veřejným opatrovnictvím. Sněmovna však návrh již nestihla projednat. Informace o předmětném návrhu jsou dostupné jako informace o sněmovním tisku č. 992⁴.

Mezi další možné změny by mohla v budoucnu patřit též novelizace zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů. Evidence obyvatel by mohla v budoucnu obsahovat také záznam o opatrovníkovi jmenovaném soudem. Vhodné by však rovněž mohlo být zavedení vazby mezi informací o opatrovníkovi a jeho opatrovanci, která nyní legislativně ani technicky zavedena není.

Z novel, které byly připraveny a jsou již účinné, lze připomenout i novelu zákona č. 282/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŘS“). Jedním z pravidel, které dopadají na veřejné opatrovníky, je totiž nové znění ustanovení § 27, týkající se

závaznosti výroku rozhodnutí o statusové věci. Nově se stanoví, že výrok pravomocného rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o statusové věci fyzické nebo právnické osoby, je závazný pro každého. V případě veřejného opatrovnictví tak zmíněné může dopadat na rozhodnutí o jmenování veřejného opatrovníka. Praktické usnadnění dokazování v řízení o omezení svéprávnosti by mělo přinést pravidlo uvedené v § 38 odst. 4 zmíněného zákona o tom, že již nebude nezbytně nutné vždy využívat znaleckého posudku, ale že ten bude moci být za splnění dalších podmínek nahrazen jiným důkazem. Zákon dále nově uvádí, že od znaleckého posudku, včetně výsledku znalce, je možné upustit a nahradit jej jiným důkazem, zejména písemnou zprávou ošetřujícího lékaře, pokud soud rozhoduje o prodloužení doby omezení svéprávnosti (tedy nikoli o „prvoomezení“) a je-li zjevné, že stav posuzovaného se oproti rozhodnutí o omezení svéprávnosti či posledním rozhodnutí o prodloužení nezměnil. Jiným důkazem v těchto případech může být zejména písemná zpráva ošetřujícího lékaře ve spojení s naposledy vypracovaným znaleckým posudkem; výslech znalce, který jej vypracoval, se v takovém případě nevyžaduje. Zákon pak již striktně neurčuje, který lékař by to měl být. Lze se domnívat, že toto pravidlo by v praxi mohlo zkrátit celkovou délku řízení o omezení svéprávnosti, jakož i ulehčit pocítovaný nekomfort osob se zdravotním postižením, které jsou v rámci řízení jinak znalce posuzovány.

Další pravidlo, nově zavedené na základě potřeb praktiků, je ustanovení § 47a, které deklaruje, že o schválení právního jednání soud rozhoduje rozsudkem, nikoli usnesením. Spojení právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí by tak mělo prakticky napomoci řešení věci s třetí stranou. Novela reagovala taktéž na vzrůstající potřebu řešit postavení osob se zdravotním postižením v pozici rodiče nezletilého dítěte. Ustanovení § 468 uvádí, že pokud dochází k řešení svéprávnosti rodiče nezletilého dítěte, soud toto řízení spojí s řízením ve věcech péče soudu o nezletilé (výjimkou je případ, kdy by soud řízení o svéprávnosti zastavoval dle § 35 odst. 2). Příslušným soudem pro tyto případy bude soud příslušný o řízení o svéprávnosti. V rámci rozsudku, jímž se omezuje svéprávnost i v oblasti rodičovské

¹ Bližší časové upřesnění je možno nalézt v rámci systému eklep či odok, např. zde: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAABHEX81>.

² Více informací k veřejnému opatrovnictví včetně jeho financování zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/verejne-opatrovnictvi.aspx>.

³ Jednalo se o novelizaci vyhláškou č. 173/2017 Sb., ze dne 14. června 2017, s účinností ke dni 1. 7. 2017. Blíže např. zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-173>.

⁴ Sněmovní tisk 992 dostupný zde: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=992&CT1=0>.

odpovědnosti, soud musí uvést, v jakém rozsahu způsobilost rodiče omezil, nepostačuje-li vzhledem k zájmu dítěte mírnější a méně omezující opatření. Dochází zde tedy k deklaraci stejných pravidel, které jsou obecně zavedené pro řešení péče o děti. Zásah do rodičovských práv má být zásahem zcela krajním. Pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti v plném rozsahu nesmí být automatickým pravidlem. K tématu postavení rodiče s omezenou svéprávností by mělo Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti připravovat v následující době stanovisko.

AKTUALITY Z JUDIKATURY

Z činnosti našich význačných soudů lze poukázat na několik rozhodnutí, která mohou ovlivňovat postavení veřejného opatrovníka. U všech z nich je však potřeba upozornit na to, že se v tomto příspěvku jedná pouze o shrnutí daného rozhodnutí, respektive stanoviska, a vždy je nutné vycházet z jeho plného znění, které je uvedeno na webových stránkách příslušného soudu.

Mezi prvními lze připomenout rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3379/2011 ze dne 4. 1. 2017, v němž bylo deklarováno, že rozhodujícím faktorem pro určení místní příslušnosti veřejného opatrovníka je bydliště dle § 80 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), nikoli trvalý pobyt vedený v rám-

ci evidence obyvatel. Je tedy podstatné, kde má osoba místo, na němž se zdržuje s úmyslem žít tam (s výhradou změny okolností) trvale; takový úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu. Nemá-li ovšem člověk takové bydliště, považuje se za něj místo, kde žije. Nelze-li takové místo zjistit anebo lze-li je zjistit jen s neúměrnými obtížemi, považuje se za bydliště člověka místo, kde má majetek, popřípadě místo, kde měl bydliště naposledy.

V souvislosti s určováním místní příslušnosti je dále vhodné poukázat na případ, v němž Nejvyšší soud řešil situaci, kdy osoba s postižením měla důvěru k pracovníci úřadu, který nebyl úřadem příslušným dle jejího bydliště.

V souvislosti s určováním místní příslušnosti je dále vhodné poukázat na případ, v němž Nejvyšší soud řešil situaci, kdy osoba s postižením měla důvěru k pracovníci úřadu, který nebyl úřadem příslušným dle jejího bydliště. Soud tedy řešil, zda dát při výběru veřejného opatrovníka přednost pravidlu o bydlišti, či zda je možné vzít v potaz vůli opatrovance. Výsledkem daného „sporu“ bylo rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 5171/2017 ze dne 29. 11. 2017, v němž Nejvyšší soud vyslovil, že určujícím faktorem pro výběr veřejného opatrovníka je bydliště, dle § 80 OZ, nikoli zájem opatrovance.

Pokud jde o práva opatrovance, lze poukázat na sjednocující stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpin 201/2015 ze dne 13. 4. 2016 týkající se zhlédnutí posuzované osoby soudem. V rámci daného výstupu Nejvyšší soud deklaroval, že zhlédnutí musí provést zásadně soudce, který o věci rozhoduje. Za mimořádných okolností je však přípustné i zhlédnutí jinou soudní osobou (asistentem soudce, vyšším soudním úředníkem). Nejvyšší soud k tomu uvedl: „Tak tomu může být napří-

klad u osoby, o jejíž svéprávnosti bylo již dříve rozhodováno, která byla v minulosti soudcem zhlédnuta a v probíhajícím řízení se jedná o přezkum svéprávnosti za situace, kdy její zdravotní stav (se závažným dopadem do svéprávnosti), pro který již byla v minulosti omezena ve svéprávnosti, je podle současných lékařských poznatků takové povahy, že nelze očekávat jeho zlepšení (např. v důsledku demence různého typu, Alzheimerovy choroby, mentální retardace dané od narození či získané později, například jako následek úrazu, bez reálné možnosti zlepšení stavu apod.). Takový závěr o zdravotním stavu

posuzovaného ovšem musí vyplývat např. z předchozího či prezentního znaleckého posudku, či být alespoň jednoznačně potvrzován důkladným lékařským vyšetřením (aktuální lékařskou zprávou), a nesmí být jakkoliv zpochybněn ostatními provedenými důkazy a ani samotnými poznatky ze zhlédnutí již provedeného jinou soudní osobou. Logicky naprosto nezbytným předpokladem vždy je, aby v takovém řízení k realizaci práva na spravedlivý proces a práva na respektování rodinného a soukromého života byla zásadně splněna měřítko obsažená v čl. 6, respektive čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, publikované sdělením Federálního ministerstva zahraničních věcí pod č. 209/1992 Sb., aby skutkový stav byl spolehlivě zjištěn na základě řádného provedení odpovídajících důkazů a jejich zhodnocení a aby posuzovaná osoba byla v takovém řízení účinně zastoupena (obdobně srov. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věcech Ivinović proti Chorvatsku, č. 13006/13, rozsudek ze dne 18. 9. 2014, Lashin proti Rusku, č. 33117/02, rozsudek ze dne 22. 1. 2013, a Berková proti Slovensku, č. 67149/01, rozsudek ze dne 24. 3. 2009). Tento mimořádný postup soudu (zhlédnutí posuzovaného jinou soudní osobou) musí být v odůvodnění jeho rozhodnutí podrobně a důkladně odůvodněn, neboť jeho absence bude představovat vadu, pro kterou rozhodnutí nebude moci obstát.“

Vzhledem k realizaci voleb v roce 2018 lze připomenout také stanovisko Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 23/2016 ze dne 15. 2. 2017, který se věnoval možnosti zásahu do aktivního i pasivního práva volit v rámci rozhodnutí soudu o svéprávnosti. V daném stanovisku soud vyslovil, že v řízení o omezení svéprávnosti je soud oprávněn rozhodnout i o tom, zda se posuzovaná osoba omezuje ve svéprávnosti k výkonu volebního práva. Omezit posuzovanou osobu ve svéprávnosti k výkonu volebního práva lze jen výrokem soudního rozhodnutí (výslovně).

Jako poslední zajímavost z judikatury lze upozornit na rozhodnutí Nejvyššího soudu, které se týká opatrovnických rad. V rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 3648/2015 ze dne 21. 6. 2017 se soud zabýval mj. tím, kdo je oprávněn hlasovat o členech opatrovnické rady. Následně došel k závěru, že z hlasování o jejích členech není vyloučen ani opatrovník. Opatrovník tedy může fakticky ovlivnit to, kdo bude členem jeho kontrolního orgánu. V daném rozhodnutí byla věnována pozornost také tomu, kterou situaci lze ještě považovat

za konflikt zájmu, pro který není možné být členem opatrovnické rady. Ve zmíněném případě byla členkou rady zvolena vdova po synovi opatrovanky. Její vztah s opatrovankou byl dobrý, ale nebyla vyřešena půjčka, kterou opatrovanka a její manžel poskytli synovi. Tato půjčka nebyla uplatněna v dědickém řízení po synovi opatrovanky. Nejvyšší soud tedy poukázal na to, že se v tomto případě jedná o konflikt zájmů.

DALŠÍ AKTUALITY

Z činnosti Ministerstva spravedlnosti je možné upozornit na to, že v rámci vydání instrukce č. 4/2017 ze dne 23. 10. 2017, č. j. 12/2017-OJD-ORG/36, o soudních písemnostech, byl v rámci přílohy k tomuto předpisu, obsahující vzory dle zákona o zvláštních řízeních soudních, vložen nový vzor tzv. listiny opatrovníka. Nový vzor byl vytvořen zvláště pro případy přechodu opatrovnictví při smrti opatrovníka z řad fyzických osob na opatrovníka veřejného. K tomuto přechodu dochází ze zákona, nikoli soudním rozhodnutím, jak stanoví § 468 OZ. Vzhledem k potřebě opatrovníka se vhodným způsobem legitimovat došlo k zařazení vzoru pro tuto příležitost, a to jako vzoru č. 58 – listina veřejného opatrovníka. Ačkoliv opatrovnický soud nemá výslovně stanovenou povinnost vydat tuto listinu, může dle § 48 ZŘS učinit vhodná opatření, a to v rámci dohledu nad tím, zda opatrovník plní řádně své povinnosti. Lze se domnívat, že je-li řádný výkon těchto ohrožen z důvodu, že opatrovník má problémy se svojí identifikací jako zástupce osoby s postižením, může soud přistoupit k tomu, že osvědčí skutečnost, že daná obec je skutečně veřejným opatrovníkem, na nějž přešlo opatrovnictví dle § 468 OZ. Je pak možné upozornit na to, že příslušná instrukce nabyla účinnosti dne 1. 1. 2018 a že o této byli na velké konferenci opatrovnického soudnictví v lednu letošního roku informováni soudci zabývající se touto agendou.

Z dalších aktualit lze zmínit, že v rámci justice byla zvláštní pozornost věnována tematické svéprávnosti a opatrovnictví na semináři realizovaném Justiční akademií v červnu 2018. Nešlo však o jedinou akci s danou tematikou, Ministerstvo spravedlnosti bude kromě výše uvedeného rozšiřovat svůj dosavadní monitoring tematické svéprávnosti, opatrovnictví a méně omezujících alternativ vyplývajících z činnosti soudů a bude i nadále poskytovat nezbytnou součinnost pro to, aby systém veřejného opatrovnictví byl nastaven efektivně a mohl plnit co nejlépe svoji funkci. ■

Automobily bez bariér.

- Bezbariérová vozidla pro převoz jednoho, nebo více vozíčkářů najednou
- Zvedací a nájezdové rampy
- Nástupní schůdky
- Úpravy sedadel
- Ruční ovládání pedálů

API CZ s.r.o. | Slapy 136 | CZ-391 76 Slapy u Tábora
T: +420 606 070 992 | E: info@apicz.com

Kazuistika

Nakolik je klíčová role nadřízeného sociálních pracovníků?

Dnešní příběh zachycuje aktuální postoje mé kamarádky – řikejme jí Dana, která řídí sociální odbor na jednom městském úřadu. Podle zákona o sociálních službách splňuje odbornou způsobilost pro výkon povolání sociálního pracovníka, ale její kvalifikace je prostě jiná.

Text: PhDr. Melanie Zajacová, doktorandka, FF UK, katedra sociologie, obor sociologie – sociální práce

Ještě v době účinnosti písm. c) a d) § 110 si pod tlakem zákonného ustanovení o odborné způsobilosti tzv. doplnila vzdělání. Prostě potřebovala vysokou školu, a tak zvolila cestu méně složitou – vystudovala obor andragogika na soukromé vysoké škole. Sama to kdysi komentovala slovy, že šla studovat právě tuto školu, protože věděla, že díky placenému studiu titul s vysokou pravděpodobností získá. V sociální práci tedy kvalifikovaná není, a tak k ní přistupuje spíše intuitivně, zkušenosti získává praxí, často metodou pokus – omyl, a střípky informací nabývá prostřednictvím kurzů dalšího vzdělávání. Dlouho jsme se neviděly, a tak jsem si po letech řekla, že Danu navštívím a zeptám se, jak se jí ve vedoucí pozici za ta léta daří. Dana mě přivítala se slovy, že nechápe, proč se nerozhodla pro nějaké „lepší“ povolání. Zachytila jsem první známky syndromu vyhoření. Značná část našeho rozhovoru se týkala zaměstnanců v jejím odboru. Stěžovala si na nedosta-

tek kvalitních uchazečů o volné pozice sociálních pracovníků. Diskutovaly jsme mimo jiné o potřebné kvalifikaci. Oproti mému názoru, že sociální pracovník má být vzdělaný v sociální práci, prosazovala svou žitou zkušenost. V nedávné době prý obsazovali volné pracovní místo. Vybrali mladého absolventa vysoké školy, oboru sociální práce. Dle jejího hodnocení to s ním bylo těžké, nerozuměli si, nemohli se dohodnout, a tak jej ve zkušební době propustili. Místo něj přijali paní, která svou kvalifikaci získala životní zkušeností (splňuje kvalifikaci podle písm. c) nebo d). No a podle Dany je skvělá, zapadla do týmu (ve kterém není žádný absolvent oboru sociální práce) a dělá přesně to, co od ní Dana očekává, na nic se neptá a „jede“.

Často slýchám, že se špatně hledají dobří sociální pracovníci. Diskuzi o podmínkách pro výkon této profese bych v této chvíli ponechala stranou, neboť to je na samostatný text. Ale proč jsem vám toto vyprávěla? Kromě toho, že v jiné profesi se vám opravdu nestane, že vás přijmou na odbornou pozici s kvalifikací pro jiný obor, otevírá tento příběh pro mne

řadu otázek. Nakolik je klíčová role nadřízeného sociálních pracovníků a nakolik jeho vlastní kvalifikace ovlivňuje jeho chápání a rozhodování o sociální práci. Co když se prostě stává, že ne-sociální pracovník „neumí“ adekvátně zadávat práci sociálnímu pracovníkovi prostě proto, že si „nerozumí“ – každý mluví řečí své odbornosti. Dle mého názoru je nasnadě zcela vážně diskutovat s vedoucími pracovníky organizací zaměstnávající sociální pracovníky i s přímými nadřízenými sociálních pracovníků, aby bylo všem zúčastněným jasné, jaký potenciál v sobě sociální práce, potažmo sociální pracovníci, nesou, a v osobě vedoucího (překlepem jsem se dostala k označení „vedoucího“, které se mi líbí) se snoubily takové manažerské schopnosti a dovednosti, které umožní sociálním pracovníkům vykonávat svou práci kvalitně a plnohodnotně. Ano, jedná se pouze o jeden dílek z celé složité skládačky podmínek výkonu sociální práce, ovšem možná je to jeden z těch zásadnějších. ■

Jaká je vaše zkušenost s nadřízenými pracovníky? Ovlivnilo či ovlivňovalo jejich vzdělání jejich přístup k sociálním pracovníkům? Podělte se o příklady dobré praxe nebo i špatné zážitky. Přispějte prosím svým názorem do diskuze!

INZERCE

DIGITÁLNÍ TISKÁRNA
grafické studio | reklama
www.malenaklady.cz
Tiskneme **CMYK** + bílá + stříbrná + imitace zlaté
Více informací na tel.: 608 271 580

EXPRESNÍ tisk
nejen
vizitek, letáků,
pohlednic, brožur,
plakátů aj.

KALKULUJTE
a objednávejte on-line

Dokonalé, vid'te.

A co když někdy ne?

Obtížné životní situace mohou být zmírněny prostřednictvím sociálních služeb.

Jejich poskytovateli jsou veřejné a nestátní neziskové organizace.

Vážme si jich. Sami je můžeme potřebovat.

Sociální pracovnice roku 2018

Helena Hingarová:

„Jsem přesvědčená, že když člověk dělá rád svou práci a má rád lidi, se kterými pracuje, a respektuje je, vyzařuje to navenek i v maličkostech“

Mgr. Veronika Hotová,
šéfredaktorka

Foto: Archiv Heleny Hingarové

DNE 21. LISTOPADU JSTE ZÍSKALA PLAKETU V NÁRODNÍ CENĚ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, V KATEGORII SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK. CO PRO VÁS TOTO OCENĚNÍ ZNAMENÁ?

Pro mě to ještě není ukončený proces, stále to ve mně ještě pracuje a doznívá. To nejkrásnější je ten lidský faktor – byla jsem nominována, hodně lidí mi poslalo hlas, fandilo, prožívalo to se mnou a prožívá stále, chodí mi gratulace. Prostě hezké. A samozřejmě ta cena samotná, je to moc hezký nápad, jak zviditelnit tuto oblast práce, vnímám to jako hodně potřebnou věc. Při udílení cen paní Maciuchová četla o každém nominovaném, čím je jedinečný, a byly to mnohokrát těžko popsatelné věci – „vždy si najde čas, pro ostatní má vždy úsměv a pochopení“. Napadá mě, že to vlastně je ocenění něčeho neuvěřitelně důležitého, co dělá člověka člověkem.

PROČ JSTE SI ZVOLILA POVOLÁNÍ SOCIÁLNÍ PRACOVNICE?

Dlouho jsem pracovala jako pracovník v sociálních službách, práce sociální pracovnice byla plynulým přechodem po studiu. Ta „moje“ sociální pracovnice je trochu specifická tím, že hlavní náplní práce jsou artefietické skupiny s klienty¹ (vedu celkem tři v různých službách). A artefietika, to je moje láska na první pohled, vnímám ji jako úžasný prostředek hlubší komunikace s klienty. Jakmile jsem tento způsob práce objevila a propojila se sociální oblastí, bylo celkem jasné, kam moje cestička povede.

¹ Artefietika je výchovné pojetí, které využívá uměleckých výrazových prostředků k integrativnímu duševnímu rozvoji a k pozitivní prevenci psychosociálních poruch, zejména u dětí a mladých lidí. Cílem artefietiky je poskytnout člověku příležitost k odhalení vlastních psychických možností i mezí, dát mu šanci nalézt jeho místo a jeho úlohy v lidském společenství a vybavit ho citlivostí k bolesti druhých bytostí.

MĚLA JSTE O SVÉM ROZHODNUTÍ NĚKDY POCHYBNOSTI?

Pro mě je hodně důležité cítit, že moje práce má smysl. Dokud ho cítím, tak pochybnosti nepřicházejí. Provázet lidi s postižením a jejich rodiny určitou část jejich života a být jim prospěšná, to mi smysl dává. Ale samozřejmě jsou i dny, které jsou těžší, úkoly se valí ze všech stran, pracuje se obtížněji. Také je pro mě těžké dlouhodobě dělat stejnou práci pořád dokola, to se mi smysl špatně hledá. Potřebuju akci, změnu, posun ☺.

POPIŠTE VE ZKRATCE, JAK PROBÍHÁ TAKOVÝ VÁŠ „VŠEDNÍ“ DEN, POTAŽMO TAKOVÉ SETKÁNÍ ARTEFIEICKÉ SKUPINY?

Ráda bych napsala, že arte skupině předchází mohutná příprava, ale není tomu tak. Většinou reaguji na to, co moji klienti říkají, jak se chovají, co v danou chvíli potřebují. Takže bod číslo jedna je naladění se na klienty a společné hle-

dání témat, kterým se budeme věnovat. Skupina probíhá ve dvou 1,5 hodinových blocích, tu první část si o tématu povídáme, sdílíme se vzájemně, ve druhé části téma prožíváme skrze nějakou výtvarnou techniku. Někdy se téma překulí do další skupiny, někdy na nějakém tématu pracujeme dlouhodobě, klidně i půl roku, a prokládáme ho tím, co je zrovna aktuální. Já osobně mám nejraději, když se povede takový přesah do nitra člověka, když se povede taková „veliká věc“. Jsou to nepopsatelné okamžiky, kdy si klient uvědomí, jak je jedinečný jako člověk a raduje se z toho. To se nevejde nikam do tabulky, ani se to většinou nedá napsat do individuálního plánu. Skupina je úžasný útvar, má velký potenciál. Členové skupiny mají možnost zažít svoji individualitu a hodnotu, stejně jako sounáležitost s ostatními. Velký prostor dávám metodě brainstormingu, kdy skupina dokáže pomoci vyjádřit pocity někoho, kdo třeba skoro nemluví. Důležité je i předání informací a zpětných

vazeb celému týmu, protože právě ze skupiny bývají výstupy, které vedou k individuální práci s klientem.

JE PRO VÁS DŮLEŽITÁ SPOLUPRÁCE S RODINOU KLIENTA?

Velmi důležitá! Většina našich klientů bydlí u svých rodičů, což je samozřejmě ovlivňuje. Z rodiny pocházejí jejich zvyky, návyky, životní hodnoty, ale i různé limity. Je prima, když s námi rodina spolupracuje, protože právě ty limity můžeme někam posouvat. Navíc mě práce s celou rodinou baví, líbí se mi, když se nám podaří ukázat klienta nějak jinak, v situaci, kde by rodiče ani nenapadlo ho vidět. Spolupráce s rodinami v úseku Centra denních služeb vedla ke vzniku nápadu nového chráněného bydlení komunitního typu, které se bude v příštích letech realizovat. Vše vychází z obav rodičů, co bude jednou, až se nebudou moct o své dospělé děti starat, nebo až tu nebudou. Klienti, kteří navštěvují CDS, jsou kamarádi většinou už od školy, jsou trochu jako druhá rodina, a tak vznikl nápad, že by bylo hezké, kdyby jednou bydleli spolu. Právě díky snaze rodičů jsme získali objekt a teď je opět na obou stranách, abychom vše dotáhli do konce.

ZAŽILA JSTE PŘI SVÉ PRÁCI NĚJAKÝ ZÁSADNÍ MOMENT, KTERÝ SI V SOBĚ PONESETE DO KONCE ŽIVOTA? AŤ UŽ POZITIVNÍ, NEBO NEGATIVNÍ?

Je toho opravdu mnoho, pokusím se vypíchnout pro mne ty nejzásadnější. Hodně mne zasáhlo, když nám před lety umírala klientka s huntingtonovou chorobou. Holka s neuvěřitelným smyslem pro humor se nám měnila před očima, přestala chodit, nedokázala se sama najíst, nedokázala mluvit. Tehdy jsem byla moc hrdá na to, že jsme s ní ten skoro poslední kus cesty šli. Bylo úžasné, jak jí ostatní klienti pomáhali, úplně přirozeně a velmi empaticky.

Z těch veselejších věcí mě ovlivnily moje větší artefietické projekty, ten poslední vyvrcholil streetartovou výstavou plastových soch klientů ve městě Litoměřice. S klienty jsme na ní pracovali skoro rok. V těch sochách jsou vloženy hodně niterné prožitky a příběhy klientů, které jsem měla možnost objevovat a prožívat společně s nimi. A protože se o výstavě mluví a píše ještě po roce, je to pro mě potvrzení, že tu hloubku nevnímám jen já ☺.

JAKÉ VLASTNOSTI BY PODLE VÁS MĚL MÍT KAŽDÝ DOBRÝ SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK?

Vážit si klientů, se kterými pracuje – to ale znamená i např. mluvit o nich s úctou, i když nejsou přítomni. Respektovat je

v jejich jedinečnosti a v jedinečnosti jejich potřeb.

Být otevřený pro druhé, ale vědět, kde jsou jeho hranice, ty osobní i ty profesní, a nebát se je nastavovat. Téměř každý klient se cítí lépe v jasně ohraničených pravidlech, o kterých se může diskutovat a poupravovat je, než v neohraničeném vaku.

Umět dopřát klientům čas – spíše než tlačit na čas, aby se klient něco naučil, někam se posunul, se vyplatí nabídnout více alternativních možností. A otevřít se velkému dobrodružství tyto možnosti objevovat.

Členové skupiny mají možnost zažívat svoji individualitu a hodnotu, stejně jako sounáležitost s ostatními. Velký prostor dávám metodě brainstormingu, kdy skupina dokáže pomoci vyjádřit pocity někoho, kdo třeba skoro nemluví.

Měl by být schopen zdravé sebereflexe a poznávání sebe sama, pracovat na sobě.

Také se vyplatí naslouchat – klientům samotným, jejich rodinným příslušníkům, veřejnosti, vždy se najde nějaký zajímavý podnět.

CO MYSLÍTE, ŽE BY POMOHOLO KE ZLEPŠENÍ OBRAZU POVOLÁNÍ SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA? A CO TOMUTO OBRAZU NAOPAK ŠKODÍ?

Toto vnímám v několika rovinách. Za prvé, moje osobní vnímání lidí kolem sebe, svých klientů. Jsem přesvědčená, že když člověk dělá rád svou práci a má rád lidi, se kterými pracuje, a respektuje je, vyzařuje to navenek i v maličkostech. V úsměvu, zájmu o druhé.

Za druhé, samotná role sociálního pracovníka. Setkala jsem se několikrát s tím, že „sociální“, to je ta v kanceláři. Ano, do náplně práce sociálního pracovníka patří kopec administrativy. Myslím ale, že je hodně důležité hledat tu správnou vyváženost mezi klientem na papíře a osobním kontaktem.

A pak samozřejmě to, jak nás vnímá společnost, tím myslím nejenom práci sociálních pracovníků, ale celé sociální oblasti. Já si sama za sebe našla cestu, jak ke společnosti promluvit, a tou je ukazování kousíčků příběhů klientů. Pro mne samotnou má smysl více než cílovou sku-

pinu lidí s mentálním postižením vnímat Jirku, Honzu, Martina... Více než seniory z domova důchodců vidět něčí maminku, tatínka...

Z ČEHO ČERPÁTE PRO SVOU PRÁCI ENERGIÍ?

Ze své víry v Boha a z osobního nastavení, že svět je dobré místo pro život.

Ze své úžasné rodiny a od svých přátel.

Z práce samotné, protože mě prostě baví. Hodně čerpám z interakce s klienty, baví mě být s nimi, povídat si s nimi, čerpám i od svých kolegů.

Ze svých koníčků, přírody, tance, umění, svého zvířectva. Je toho mnoho ☺.

Zkusíme to opět a znovu

Oslavy sta let sociální práce v ČR přinesly naši profesi, a nejen jí, vize a očekávání do budoucnosti, ale i pocit zklamání, který se obdobím určeným spíše k oslavám ve formě ohňostroju a plánování, jak vykročit do další stovky, ne nevýznamně prolíná. To zklamání s sebou nese zatím stále ještě „nedotažený“ Návrh věcného záměru zákona o sociálních pracovnících.

*Text: Monika Havlíčková,
Vyšší odborná škola sociálně právní
v Praze, „Jahodovka“*

V roce 2012 začala pracovat skupina odborníků – na základě objednávky MPSV – na návrhu možné podoby profesního zákona jako jednoho z procesů týkajícího se zvýšení kvality výkonu sociální práce a její garance v rámci proklientského přístupu ke všem uživatelům sociální práce na území ČR. V roce 2014 byl v podobě předkládací zprávy vyhotoven materiál „Návrh věcného záměru zákona o sociálních pracovnících“. Jedním z dílčích cílů navrhované právní úpravy byla podpora odborného statusu sociálních pracovníků a vytvoření nástroje (samo)správy etických principů profese sociální práce, regulace profese a jasné vymezení pozice sociálních pracovníků.

Uvedený proces s sebou přinesl mezioborovou i vnitřní oborovou diskuzi a já se domnívám, že je třeba se z tohoto procesu učit a neustále si jej připomínat. Po dlouhé době (počítáno od účinnosti zákona č. 108/2006 Sb.) se dotkl všech aktérů v profesi. Byl to jeden z procesů, který s sebou přinesl dlouho očekávanou, možná až skrytou tužbu vzájemné profesní kooperace. K danému návrhu se vyjádřily existující spolky v profesi – Asociace vzdělavatelů v sociální práci (ASVSP), Společnost sociálních pracovníků (SSP), Profesní komora sociálních pracovníků (PKSP), nově vzniklý Profesní svaz sociálních pracovníků (PSSP) i samotní sociální pracovníci (1 600 sociálních pracovníků), zástupci zaměstnavatelů, zástupci neziskového sektoru. Bohužel se k němu vyjadřovali i ti, kdož se pouze domnívají, že „dělají“ sociální práci.

Zůstaňme ale u vnitřní diskuze v profesi. Je pravdou, že přání a touha se staly na několik měsíců reálnou vizí spolupráce a přinesly mnohé výdobytky participace: články o sociální práci, úvahy nad prestiží a postavením sociálních pracovníků na území ČR, diskuze ve formě seminářů, konferencí, pracovních setkání, která naplnila kritéria skupinové dynamiky, od zahájení diskuze až po výměnu, někdy i ostrou, názorů a poznatků. Ale také

poznání, že je třeba, abychom se naučili využívat a aplikovat celou škálu tzv. makro praxe, a to nejen v organizaci a vedení komunitních rozvojových iniciativ nebo plánování intervencí s cílem obhajovat občanskou společnost, snižovat chudobu, zastavit obchodování s lidmi aj., ale také se zapojovat do dalších aktivit, jako je politické lobbování ve prospěch profese, tedy v konečném cíli ve prospěch jejích klientů. K tomu se musíme učit argumentaci. A aby nám tato posloužila, musíme umět získávat podklady, nejlépe vhodným formulováním a zadáváním výzkumných otázek ke zpracování či vlastní realizaci

„Tři hlavní věci, kterých je třeba, aby se dosáhlo čehokoliv, co za to stojí, jsou: práce, vytrvalost a zdravý rozum.“

Thomas Alva Edison

jednoduchých šetření. My to jako sociální pracovníci víme, jen je třeba vše, co jsme se naučili, začít realizovat, nebo si vzdělání v této oblasti rozšířit. Kolegyně doktorka Kodymová by jistě v historii profese našla paralelu našeho konání s našimi předchůdci. A že ono už to tady vlastně ne jednou, ale dvakrát bylo!

V průběhu následných dvou let, s ohledem na politickou nevělu, nedostatek podpory ze strany garanta sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) a postoj bývalé ministryně práce, návrh věcného záměru zákona o sociálních pracovnících „upadl“ v zapomnění. A protože akcentujeme zkušenost minulou, je třeba zmínit, že ani v rámci samotné profese tehdy nedošlo ke stoprocentní shodě, zda samostatný zákon ano, či ne, což se dle mého odrazilo i v postoji samotného MPSV.

Přesto návrh zákona nadále „oživovali“ zástupci profesních sdružení – SSP, PKSP, PSSP, zástupci některých vzdělavatelů za plné podpory ASVSP.

V akademickém roce 2017/2018 byla k příležitosti 100 let oslav sociální práce

v ČR realizována řada na sebe navazujících akcí.

Jednou z prvních bylo setkání zástupců profesních sdružení v prostorách Staroměstské radnice v Praze dne 12. 4. 2018. Spouštěcím mechanismem byla myšlenka – „opět a znovu to zkusíme“ – tedy restartovat diskuzi k návrhu věcného záměru zákona o sociálních pracovnících. Proto se tohoto setkání účastnili i kolegové z MPSV, z odboru 22, zástupci ASVSP i zaměstnavatelů. Po téměř roce a půl to byla jedna z prvních oficiálních a otevřených diskuzí nad aktuálním stavem profese, o sociálních pracovnících a o profesi samotné. Výstupem setkání a velmi živé diskuze bylo Memorandum sociálních pracovníků k výročí 100 let sociální práce v ČR. V Memorandu je vyjádřena shoda profesních organizací, vzdělavatelů a zaměstnavatelů s výzvou a žádostí o obnovení diskuze o podpoře vzniku samostatného profesního zákona. Memorandum bylo odesláno na MPSV spolu s žádostí o osobní setkání s ministryní MPSV a znovuzahájení přerušovaných jednání o profesi. Do konce listopadu jsme žádost o osobní setkání opakovali třikrát – marně, doposud se setkání nezrealizovalo.

Dne 20. 9. 2018 navázalo na Memorandum další setkání, jehož iniciátorem byla ASVSP, spoluorganizace se ujala Univerzita Hradec Králové, s cílem podnítit diskuzi o koncepci vzdělávání budoucích sociálních pracovníků z pohledu potřeb a očekávání z praxe. A to s ohledem na záměry MPSV i na možnosti a zaměření současných vzdělavatelů. Setkání se účastnilo 25 zástupců profesních sdružení sociálních pracovníků, vzdělavatelů a zaměstnavatelů. Obnovená vnitřní diskuze přinesla výstup ve formě kooperace profesních sdružení a ASVSP, konkrétních úkolů směřujících k jednání s ministryní MPSV, určení priorit i inovací ve vzdělávání sociálních pracovníků. I toto setkání otevřelo témata k diskuzi týkající se aktuálního směřování v profesi.

V rámci diskuzí probíhajících mezi sociálními pracovníky sdruženými v profesních spolcích byl formou anket/průzkumů zjišťován jejich aktuální postoj ke vzniku profesního zákona. Výsledkem je, že vznik profesního zákona podporují a kladně přijímají i obnovenou diskuzi nad vznikem profesní komory a o formě členství. Svědčí o tom i následné aktivity:

Za důležité lze považovat setkání dne 13. 11. 2018 se zástupci MPSV a náměstkyní paní Jentschke Stöcklovou, kde měli

zástupci členských organizací možnost projevit svůj zájem o vývoj profesního zákona a vyslovit přesvědčení o nutnosti zachovat a posílit stávající kvalifikační požadavky (oproti hrožícím tlakům na snížení úrovně vzdělání na středoškolský stupeň). Byl nám předán návrh ministryně Jany Maláčové k setkání u kulatého stolu 21. listopadu 2018, a to v širokém obsazení zástupců členských organizací, zaměstnavatelů a dalších aktérů (řádově desítky pozvaných). Na tomto místě měly být projednávány jednotlivé okruhy věcného zájmu a diskutovat se mělo o možnostech (i) buď samostatného zákona, (ii) nebo rozšíření stávající právní úpravy zákona č. 108/2006 Sb. Zástupci profesních organizací však tuto druhou variantu, rozšíření stávající úpravy zákona č. 108/2006 Sb. jako formy „substituce“ profesního zákona, odmítli s argumenty: (i) z historického hlediska už jednou sociální pracovníci „ustoupili“ ze svých požadavků ve prospěch politické vůle, kdy museli přijmout rozhodnutí, zda budou mít samostatný zákon, či bude ošetřena zákonem kvalita poskytovaných sociálních služeb a vymezena sociální práce alespoň v rámci sociálních služeb; (ii) původní požadavky, které měly být součástí záměru zákona č. 108/2006 Sb., nebyly doposud naplněny, ač z hlediska programových prohlášení vlády bylo toto příslibeno, nikoli splněno; (iii) není řešením rozšiřovat stávající zákon, který dlouhodobě nereflexuje a nezaplnuje činnost sociálního pracovníka v praxi, naopak náhled na sociální práci zužuje na sociální služby.

Kulatý stůl měl navázat na aktuální dění i na iniciativu předchozí ministryně MPSV

pí Markšové z března 2015 a měli by se opět sejt diskutující z praxe sociální práce k tématu profesního zákona. Opět se tedy mezi zástupci profesních sdružení – SSP, KSP, PSSP, ASVSP – rozběhla vnitřní profesní diskuze a argumentaci připravují kolegové i nadále, protože setkání bylo

modelem (neopakování procesu setkání v roce 2015).

Vývoj ve společnosti nezastavíme. Naše limity se týkají i poznání, že učit se makro praxi v sociální práci není jednoduché. Ale jsme opět poučenější a víme, že prostě

V rámci diskuzí probíhajících mezi sociálními pracovníky sdruženými v profesních spolcích byl formou anket/průzkumů zjišťován jejich aktuální postoj ke vzniku profesního zákona. Výsledkem je, že vznik profesního zákona podporují a kladně přijímají i obnovenou diskuzi nad vznikem profesní komory a o formě členství.

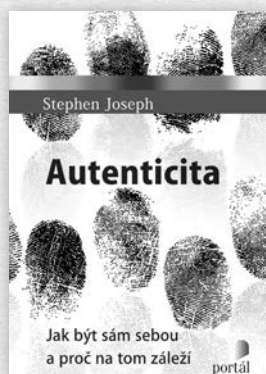
nakonec ze strany MPSV zrušeno a přesunuto na prosinec 2018 (přesné datum však stále nemáme k dispozici). Profesní sdružení opět požádala své členy o vyjádření se k dané diskuzi.

Cyklický model má v sociální práci (a nejen samozřejmě v ní) své vysvětlení, a výše uvedený proces nás k cyklickému modelu přivedl – opět se snažíme zaujmout stanovisko k profesnímu zákonu napříč komunitou v sociální práci, opět byla zahájena jednání v rámci a mezi profesními spolky. Opět čelíme snaze nechat nás vysvětlovat a argumentovat, proč. Co však považujeme za jiné a posilující, je fakt, že profesní spolky (stavovské i vzdělávací) kooperativně komunikují navzájem mezi sebou, a to by mohlo vést k přerušení negativního znaku v cyklickém

vysvětlení proč, které jsme dosud stavěli na obhajobě lidských práv, spravedlnosti, kvalitě života či stručně na sociálním smíru ve společnosti, nestačí, a že společnost reprezentovaná politiky chce a požaduje slyšet fakta: ekonomické dopady, ekonomické výdaje, potřebuje znát relevantní kvantitativní data. Jedno z často opakovaných doporučení pro profesi zní – oslovovat, najít si „svého“ poslance a lobbovat u něj „za profesi – pro profesi“. To jsme se sice ve školách naučili, ale můžeme to změnit a využít jeden z podpůrných profesních nástrojů, a tím je celoživotní vzdělávání, v rámci něhož se začneme učit lobbingu i leadershipu, dovednostem, které nám výrazně napomohou obhájit a udržet nepodkročitelnost standardu profese, naše práva na základní podmínky k jejímu výkonu i práva klientů. ■

INZERCE

Novinky z Portálu

KNIHKUPECTVÍ PORTÁL:
Praha 1, Jindřišská 30 / Praha 8, Klappkova 2

obchod.portal.cz

portál

**Odborná dvoudenní konference pořádaná Ministerstvem
práce a sociálních věcí u příležitosti Světového dne sociální
práce na téma**

Prestiž, profesionalita a vědeckost české sociální práce

100 let historie sociální práce v ČR

19. – 20. března 2019

Praha

Konference je pořádána ve spolupráci s Univerzitou Karlovou.

Kapacita 200 sociálních pracovníků aktivně působící v profesi.

Účastníkům bude hrazeno ubytování a cestovní náklady. Občerstvení zajištěno.

V dopolední části budou představeny odborné příspěvky a v dopolední části bude k těmto příspěvkům otevřen odborný diskusní panel. Do diskuse se mohou aktivně zapojit také účastníci inference.

Těšíme se na společné setkání!

Tato akce je pořádána v rámci projektu Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II, reg. č.: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003751, financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky. Účast na konferenci je bezplatná.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Objevte svět efektivního řízení

Nové unikátní vzdělávací programy pro manažery sociálních služeb

Institut vzdělávání pro Vás připravil nové unikátní semináře na téma efektivního řízení zaměřené na kvalitu poskytovaných služeb, inovativní způsob vedení lidí a způsob, jak dosáhnout spokojenosti zaměstnanců i klientů Vašeho zařízení.

Termíny:
Hvězda kvality
 30.–31. 1. 2019
Efektuace aneb Uvažujte jinak
 27.–28. 3. 2019
Spokojenost je lepší než bohatství
 3.–4. 4. 2019

Čas: 1. den od 10.00–17.00, 2. den 9.00–15.30

Místo konání:
 Konferenční hotel Luna, Kouty 77, 584 01
 Ledec nad Sázavou

Cena:
 pro členy APSS ČR – 2 990 Kč,
 pro nečleny APSS ČR – 3 490 Kč
 (cena zahrnuje ubytování ve dvoulůžkovém pokoji, 2x oběd, 1x večeře, coffeebreak)

Přihlásit se můžete na všechny kurzy, nebo vybrat pouze jednotlivé dle Vašeho zájmu. Semináře jsou koncipovány jako dvoudenní, není možné se přihlásit pouze na jeden den.

www.institutvzdelavani.cz

Společně za vzděláváním!

NABÍDKA OTEVŘENÝCH KURZŮ NA 1. ČTVRTLETÍ 2019

Nabídka kurzů je v průběhu pololetí doplňována dle aktuální poptávky a potřeb. Kompletní nabídku najdete vždy na www.institutvzdelavani.cz. Jakýkoli výše uvedený kurz si můžete objednat do své organizace „na klíč“.

PRAHA		
14. 2. 2019	Sexualita v seniorském věku	doc. PhDr. D. Štěrbová, Ph. D.
19. 2. 2019	Verbálně nekomunikující – úvod k metodám AAK	Mgr. Irena Lintnerová
21. 2. 2019	Základy paliativní péče	Mgr. Patrik Burda
28. 2. 2019	Etika v obrazech ve službách sociální péče	Mgr. Vladislav Fryč
4. 3. 2019	Validace podle Naomi Feil I	Mgr. R. Nentvichová Novotná
5. 3. 2019	Příprava poskytovatelů soc. sl. na inspekci kvality	Mgr. Lucie Bicková
7. 3. 2019	Prevence závislosti klienta na sociální službě	Bc. R. Kratochvílová Křemenová
12. 3. 2019	Asertivita jako strategie jednání pro pracovníky soc. služeb	Mgr. Michal Žmolík
13. 3. 2019	Konflikt a jeho řešení	PaedDr. Vladimír Šik, Ph. D.
19. 3. 2019	Kvalita života, důstojnost a autonomie ve stáří – cesta od teorie k praxi	Mgr. David Šourek
20. 3. 2019	Nebojme se spirituality! Úvod do tématu vnímání a naplňování spirituálních potřeb klienta	Mgr. David Šourek
21. 3. 2019	Etika v obrazech ve službách sociální prevence	Mgr. Vladislav Fryč
TÁBOR		
19. 2. 2019	Péče o vlastní pohybový aparát	Mgr. Iva Horatlíková
26. 2. 2019	Prevence závislosti klienta na sociální službě	Bc. R. Kratochvílová Křemenová
11. 3. 2019	Manipulativní chování a jak se mu bránit	Mgr. Jaromír Basler
29. 3. 2019	Proměny stáří a gerontoobek	MgA. Bc. Lenka Čurdová
OSTRAVA		
20. 2. 2019	Pokojná smrt - akceptace a základy komunikace	Mgr. Lucie Pohlová
28. 2. 2019	Demence v obrazech	Mgr. Lucie Pohlová
6. 3. 2019	Motivace versus manipulace klientů v sociálních službách	Mgr. Lubomír Pelech
14. 3. 2019	Asertivita jako strategie jednání pro pracovníky soc. služeb	Mgr. Petra Kluzová
18. 3. 2019	Prevence závislosti klienta na sociální službě	Bc. R. Kratochvílová Křemenová
19. 3. 2019	Adaptační proces klienta v zařízení sociálních služeb	Bc. R. Kratochvílová Křemenová
BRNO		
19. 2. 2019	Praktický průvodce IP nejenom v pečovatelských službách	Mgr. Marcela Hauke
5. 3. 2019	Péče o vlastní pohybový aparát	Ing. Jiří Horatlík
6. 3. 2019	Ochrana práv uživatelů sociálních služeb	Bc. Jan Syrový
11. 3. 2019	Úvod do problematiky aktivizace uživatelů a praktické návky	MgA. Bc. Lenka Čurdová
18. 3. 2019	Komunikace v obrazech se zaměřením na osoby s demencí	Mgr. Andrea Tajanovská
19. 3. 2019	Komunikace nepřijemné zprávy	Mgr. Michal Žmolík
20. 3. 2019	Individuální plánování poskytované sociální služby	Mgr. Michaela Veselá
21. 3. 2019	Sexualita v seniorském věku	doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph. D.

NABÍDKA odborné literatury

Řízení neziskových organizací Klíčové oblasti pro jejich udržitelnost

Hejduková P., Hommerová D.,
Krechovská M.
GRADA Publishing, 2018, brož., 299 Kč

Publikace se věnuje klíčovému oblastem řízení neziskových organizací (NO) a jejich postavení a úloze v ekonomice. Zaměřuje se na marketing, management a finanční řízení NO. Klíčové oblasti řízení zahrnují témata jako udržitelnost, finanční řízení (včetně specifík účetnictví a daní) a marketingové řízení. V případových studiích představuje publikace praktické aplikace zaměřené na fundraising a crowdfunding. Kniha je určena manažerům a ekonomům, studentům ekonomických fakult, je vhodná pro marketéry, fundraisery a všechny, kteří se setkávají s NO ve své odborné praxi.

Psychiatrické minimum

Kučerová Helena
GRADA Publishing, 2017, brož., 299 Kč

Kniha přibližuje čtenářům obor psychiatrie, zaměřuje se na široký okruh veřejnosti – vítanou pomůckou může být zejména těm, kdo se v okruhu svých blízkých setkávají s psychicky nemocným člověkem. Autorka jasnými a srozumitelnými slovy vysvětluje i nemedicínsky vzdělanému čtenáři základní psychiatrické pojmy a diagnózy a dokládá je konkrétními příběhy pacientů.

Publikace je přínosem pro lékaře, sestry, psychology, pedagogy, sociální pracovníky, studenty, ale i další zájemce o lidskou psychiku. Je určena všem, kterým není lhostejný osud psychicky nemocných a kdo se snaží uchovat si duševní zdraví a pohodu v náročných životních situacích.

Sociální služby I. Užitečné informace pro manažery

Kolektiv autorů, APSS ČR, 2016,
váz., 299 Kč

Kniha předkládá čtenáři nejkvalitnější texty z publikační činnosti Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (APSS), a to zejména texty publikované v nejrozšířenějším odborném časopise Sociální služby v letech 2014–2016 a odborné texty, které vznikly v rámci projektové činnosti APSS ČR. Všechny texty v knize mají jedno společné, a to je nadčasovost, kvalita a témata, jež jsou v sociálních službách stále aktuální. Publikace je určena především manažerům v sociálních službách – obsahuje soubor konkrétních a užitečných informací, návody, příklady dobré praxe či praktické zkušenosti.

Objednat lze v e-shopu na <http://shop-apsscr.alvepi.com> nebo e-mailem marketing@apsscr.cz.

Poz,
vám
ka

APSS ČR
ve spolupráci
s MPSV ČR vás zve na

Kulatý stůl k problematice náhradní rodinné péče

16. 1. 2019, 10–13 hod.

Kde: MPSV ČR, Na Poříčnickém právu 1/376,
128 01 Praha 2, zasedací místnost „klub“

Nedostatek pěstounů
nedostatečná kampaň, mýty

Nejednotnost systému
rozdíly ve formě příprav
pěstounů a osvojitelů mezi
jednotlivými kraji

Provázející organizace
nastavení pravidel a omezení
v „přechodu“ doprovázejících
organizací

**Příbuzenská
pěstounská péče**

Hlásit se můžete na e-mail tajemnice@apsscr.cz
Pouze pro členy APSS ČR.

SENI CARE – KOMPLEXNÍ PÉČE O SUCHOU A CITLIVOU POKOŽKU

JEMNÉ ČIŠTĚNÍ

REGENERACE A AKTIVACE

ÚČINNÁ OCHRANA

SENI INKONTINENCE POD KONTROLOU

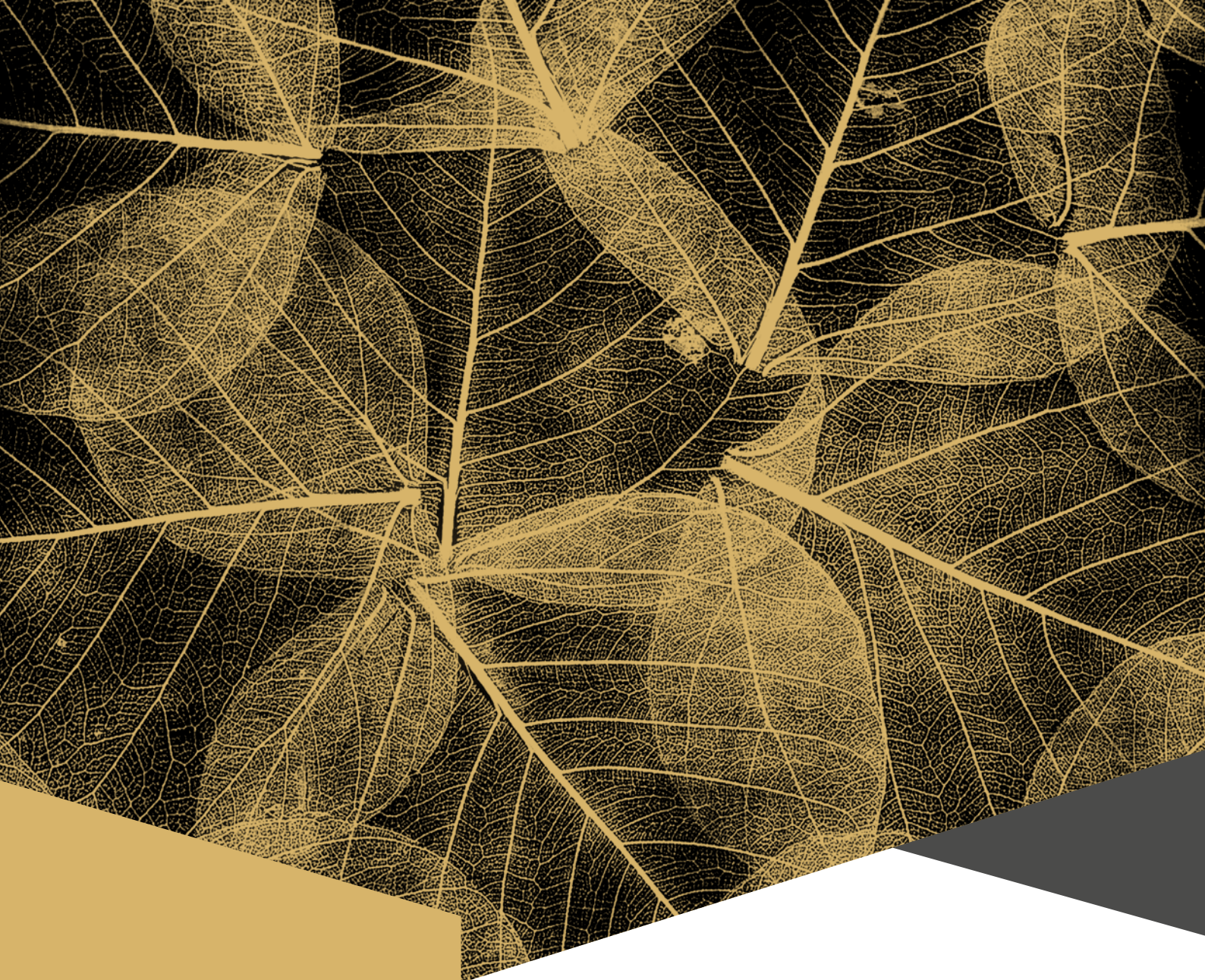
LEHKÁ INKONTINENCE

STŘEDNÍ INKONTINENCE

TĚŽKÁ INKONTINENCE

prosinec 2018
www.apsscr.cz
www.listy.sp.cz